

Ziņu izdevums skolotāju atbalstam
pilnveidotā mācību satura un pieejas īstenošanai

Marts 2020
Nr. 10

Par labu skolas un vecāku sadarbību

“Nekas labāks par sarunāšanos
nav izdomāts.”

Inga Pāvula – 4.lpp.

Kas jāzina vecākiem?

Resursi skolotājiem
sarunā ar vecākiem
par pārmaiņām
izglītībā. – 8.lpp.

Skolēni, skolotāji un vecāki par nākotni domā kopā

Par karjeras sarunām Druvas
vidusskolā. – 28.lpp.

Saturs

Kopā līdzī laīkam: bērns, skola, vecāki	3
Par labu skolas un vecāku sadarbību Intervīja ar <i>Skola2030</i> vecāko ekspertu Ingu Pāvulu	4
Kas jāzina vecākiem? Ieteīcamie resursi vecāku informēšanai par pārmaiņām izglītībā 4 svarīgi pilnveidotā mācību satura aspekti, par kuriem runāt ar vecākiem	8
Ar “Mācīties būt” labjutība ienāk skolā	12
SEM rīki un metodes palīdz gan skolēnam, gan skolotājam Intervīja ar Ilģuciema vidusskolas direktora vietnīeci Gunu Puduli	15
Dati sniedz atbalstu skolu īzaugsmei (<i>Edurio</i>)	18
Bērnu mācīšanās redzama vecākiem Rīgas pilsētas pamatskolas pirmsskolas grupas pieredze	21
Atbildes uz skolotāju jautājumiem	26
Skolēni, skolotāji un vecāki par nākotni domā kopā Karjeras dienas Druvas vidusskolā	28
Skolas un vecāku sadarbība skolēnu atbalstam Intervīja ar Druvas vidusskolas direktoru Sergeju Beļkeviču	31
Kā ar skolēniem cieņpilni spriest par pretrunīgiem jautājumiem	34
Vai vecākiem ir jāmācās kopā ar bērniem? Stāsta Rēzeknes pamatskolas–attīstības centra skolēni	37
Aktualitātes	39

Redaktore: Inese Leitāne

Korektūra: Alnis Auziņš

Maketētāja: Gita Dimdiņa

Vāka foto: Lauma Kalniņa, *Skola2030*

Sazinai: info@skola2030.lv, tālr. 66051908

www.skola2030.lv

© Valsts izglītības satura centrs | ESF projekts Nr.8.3.1.1/16/I/002 Kompetenču pieeja mācību saturā.

Domāt.Darīt.Zināt. materiālus drīkst izmantot informatīviem, izglītības un pētniecības mērķiem, obligāti norādot avotu. Ja vēlaties izmantot materiālus citiem nolūkiem, rakstiet uz e-pasta adresi info@skola2030.lv.

Kopā līdzī laikam: bērns, skola, vecāki

Šo izdevumu esam veltījuši skolas un skolotāju sadarbībai ar vecākiem, vecāku lomai un atbalstam. Saruna ar savu pirmklasnieku man kārtējo reizi atgādināja – lai mēs varētu saprasties un sarunāties, mums vispirms vajadzētu vienoties, kā mēs ko saucam.

– Reku, vārna!

– Kāpēc tā jāsauc par vārnu? Es gribu to saukt par lūsi. Man tas būs lūsis. Cik lūšu tu šorīt redzēji?

Protams, savā starpā mēs varam vienoties, ka to saucim par lūsi vai citādi – lietosim slepenos un segvārdus. Taču tā tik un tā ir un paliks vārna, – mēs zinām, kāda tā izskatās, kur dzīvo, kādas tai raksturīgas iezīmes.

Zinām, ka septembrī visās Latvijas skolās pakāpeniski tiks ieviests pilnveidotais mācību saturs un pieeja, un pirmsskolas izglītības iestādes pēc jaunajiem principiem strādā jau pusgadu. Lai pārmaiņas būtu veiksmīgas, svarīgi, lai skolām un skolotājiem šajā pārmaiņu laikā būtu arī informētu vecāku atbalsts – lai arī vecāki saprastu, par ko ir runa.

Domāju, ka ikkatram skolotājam ir ko teikt par vecākiem – par aktīvajiem, kas vienmēr gatavi darboties, zinošajiem un tiem, kuri zina labāk, prasīgajiem, steidzīgajiem, savādajiem, par kuriem zināms tikai tas, ka viņi ir, dāsnajiem un tiem, kuriem vienkārši patīk dzīvi svinēt. Vecāki līdzīgi skatās uz skolotājiem – tā stingrā, tā mīlā, tas jocīgais, tas ar skaļo balsi, tā ar to interesanto frizūru, tā, kura mana bērnam raksta piezīmes u.t.t. Visam pa vidu – bērni, tikpat dažādi. Visi satiekamies skolā, katrs savā lomā. Tieši kopā – spējot sarunāties, nonākot pie kopīgas izpratnes – mēs vislabāk spēsim nodrošināt katram bērnam viņa izaugsmei nepieciešamo. Reizēm saruna izdodas, un reizēm šķiet, ka puses šķir milzu aiza un vispirms jāiemācās būvēt tilti.

Pārmaiņas sākas no spējas ieraudzīt citam citu un nosaukt lietas vārdos, lai saprastos. Šai vēlmei – sarunāties un būt atbalstam bērna izaugsmei – jānāk no abām pusēm, un skola un skolotāji, būdami profesionāļi, no savas puses var spert pirmos soļus un piedāvāt labākos sadarbības veidus. Lai vecākiem atliktu vien uzticēties. Vecāki uzticēsies, ja viņos būs pārlicība, ka bērnam skolā iet labi – pārsvarā gan vecāki ar to saprot labas sekmes un labu uzvedību, taču mācīšanās nozīmē daudz vairāk par atzīmēm un rātņu sēdēšanu solā. Padarīt mācīšanos redzamu – tik daudzveidīgu, cik tā ir – ir viena no skolotāju iespējām vecāku uzticēšanos baudīt.

Kādi ir **labi sadarbības priekšnoteikumi**? Par to lasiet **intervijā ar Ingu Pāvulu, Skola2030** tālākizglītības vecāko ekspertī. Piedāvājam arī divus pieredzes stāstus. Par to, kā sadarbību ar vecākiem veido **Rīgas pilsētas sākumskolas pirmsskolas skolotājas**, un kā vecāki kopā ar skolotājiem un bērniem piedalās sarunās par bērna nākotni – tā dēvētajās **karjeras sarunās Druvas vidusskolā**.

Viens no jaunajiem uzsvāriem pilnveidotajā mācību saturā ir sociāli emocionālā mācīšanās (SEM), kas ir integrēta mācību saturā. Metodes un rīkus vairākas Latvijas skolas izmēģināja arī **Valsts izglītības satura centra (VISC) projektā “Mācīties būt”**. Par **Iļģuciema vidusskolas** pieredzi stāsta direktora vietniece **Guna Pudule**. Pārmaiņu un problēmu laikā dati var ļoti palīdzēt skolai pieņemt izsvērtus lēmumus, lai izšķirtos par labāko rīcību. Par **Edurio** piedāvātajiem rīkiem un to lietojumu – rakstā **“Dati sniedz atbalstu skolu izaugsmei”**. Vēl šajā izdevumā lasiet – kā un ko vecākiem stāstīt par pārmaiņām izglītībā? **Lai vecāki būtu informēti, Skola2030 mājaslapā** ir izveidota vecākiem domāta sadaļa <http://skola2030.lv/vecakiem/kas-jazina-vecakiem>. Lai veicinātu satura veidotāju un skolotāju sarunu par mācību pieeju un saturu, **Skola2030** eksperti ir sagatavojuši atbildes uz jūsu jautājumiem.

Savus jautājumus un ierosinājumus aicinām rakstīt uz e-pastu info@skola2030.lv.

Lai jums vērtīga lasīšana!

Inese Leitāne,
Skola2030, Domāt.Darīt.Zināt. redaktore

Par labu skolas un vecāku sadarbību

Mums visiem jāmācās jēgpilni sarunāties ar bērniem. Skolas kā organizācijas un vecāku sadarbībai ir nepārvērtējama nozīme, jo tās vidū ir bērns. Jo labāks būs dialogs, jo lielāks ieguvējs būs skolēns. Kādi ir labas sadarbības priekšnoteikumi? Ko derētu ņemt vērā ieinteresētajām pusēm? Ko nevajadzētu darīt, bet, pats galvenais – ko vajadzētu? Par to saruna ar Ingu Pāvulu, cilvēku ar lielu pieredzi izglītības laukā un *Skola2030* tālākizglītības vecāko ekspertī.

Alnis Auziņš, *Skola2030*, foto: Evija Trofimova/LETA

Vecākiem ir svarīgi uzzināt, kā viņu bērnam skolā klājas. Atzīmes ir šķietami vienkāršākais, bet nebūt ne vienīgais veids, kas to atspoguļo. Kas palīdz izprast to, kā bērns skolā jūtas?

Bērns skolā pavada lielāko dienas daļu, kas nav ne labi, ne slikti, tas ir fakts, līdz ar to skolotāji bērnus dažkārt redz vairāk nekā vecāki. Labi atceros laiku, kad mani bērni gāja skolā un pašai bija daudz darba, un saprotu, ka vecākiem laika ir tik, cik ir, un vienmēr liksies, ka par maz.

Varbūt ir vieglāk pateikt, ka laika nav un tāpēc vajag atzīmes, kas it kā visu izsaka. Cipars parasti šķiet vienkāršāk, saprotamāk, iespējams, ļauj uzskatāmāk salīdzināt.

Taču ilglaicīgā skatījumā atzīme neko nepasaka par to, kas bērnam padodas, kas interesē, kur vajadzētu vairāk pacensties u. tml. Atzīme “nomēra” konkrēto brīdi, tā ir kā tāds momentuzņēmums. Un ko ar to darīt tālāk? Rīkoties var dažādi – pieņemt zināšanai, likt bērnam pārakstīt jeb uzlabot atzīmi (uzlabot esošo fotogrāfiju, tā sakot, izmantot fotošopu), kaut gan vajadzētu saprast galveno – kāpēc ir tieši tāda vai cita atzīme, kas tieši ir jāmācās, jāpilnveido, lai nākamā “fotogrāfija” – pārbaudes darba rezultāts – visiem patiktu. Vienmēr darbus pārakstot atzīmju uzlabošanas nolūkā, mēs iedodam greizu ziņu nākotnei, proti, ka var pārlietu nepiepūlēties pirmajā reizē, jo vienmēr varēs labot. Tagad aizvien vairāk mēs runājam par vērtēšanu, lai mācītos, nevis tikai “nomērtu”, par atgriezenisko saiti, par to, kas un kā uzlabojams.

Un šis ir patiesi izaicinājums gan skolotājiem, no kuriem vecāki un arī darba devēji pašvaldībās biežāk sagaida “mērījumu ciparos”, gan vecākiem – saprast, kāpēc vērtēšanas pieejas maiņa ir svarīga, ja gribam, lai bērniem izveidotos prasmes mācīties visu mūžu.

Kā rīkoties, lai zinātu, kā skolā klājas manam bērnam? Nekas labāks par sarunāšanos nav izdomāts. Diemžēl vai par laimi. Vecākiem ar bērniem jāsarunājas! Problēma, manuprāt, ne tik daudz slēpjas laika trūkumā, bet drīzāk tajā, ka vecāki bieži vien nezina, kā sarunāties ar bērnu. Lielais jautājums – par ko un kā runāt, trūkst tēmu, kas rosinātu sarunu par skolā piedzīvoto. Būtība ir kvalitatīvi pavadītā laikā ar bērniem, kas var būt stunda vai pat tikai pārdesmit minūtes dienā.

Te uzreiz gribas pajautāt par diagnostikas darbiem. Kā 3. vai 6. klases skolēnu vecāki mēdz uztvert ziņu, ka šāds darbs ir gaidāms?

Man nāk prātā līdzība ar diagnostiku medicīnā. Kad cilvēks dodas pie ārsta, viņš taču visdrīzāk saprot, ka diagnostikas uzdevums ir noteikt, kas ar cilvēku notiek, kādā veselības stāvoklī esmu. Ja atzinums ir – vesels, tad dzīvoju tālāk, ja konstatēta kāda vaina, tad konsultējos ar ārstu un uzzinu, kā ārstēties. Bet skolēnu diagnostikas darbus bieži vien tā neuztver, lai gan vecākiem būtu jādomā līdzīgi – diagnostikas darbs uzrādīs bērna pašreizējo mācību situāciju, kas ļaus skolotājam ar bērnu vienoties, ko un kā turpmāk darīs, lai būtu labāk. Liela daļa vecāku diagnostikas darbus sagaida ar nevajadzīgu uztraukumu un uztver apmēram tā – bērna nomēra, nosver, bet vairāk neko ar iegūtajiem rezultātiem izdarīt nevar.

Bet kāda būtu vēlamā, auglīgā rīcība no vecāku un no skolotāju puses?

Vispirms būtu svarīgi saprast, ka skolotājam galvenā uzmanība jāvelta bērniem. Skolotājiem un vecākiem jāsadarbojas, lai zinātu, kas un kāpēc skolā un klasē – tātad ar viņu bērniem – notiek. Tad arī radīsies saturs sarunām ar bērniem, lai uz parastajiem jautājumiem “Kā tev gāja? Kādas atzīmes dabūji?” nesaņemtu atbildi “Normāli”. Vecāki var skolotājiem lūgt, lai e-klasē raksta, par ko viņu bērni mācās, kādus tematus apgūst, kas savukārt palīdzēs vecākiem vairāk saprast, par ko ar bērniem mājās runāt, kā atbalstīt bērna interesi un mācīšanos arī mājās. Kādu filmu varētu kopā noskatīties, par kādu grāmatu varētu parunāt, kādām dabas parādībām varētu pievērst uzmanību, ko, virtuvi vai veikalā esot, paskaitīt, ko palasīt. Tas ir īpaši svarīgi sākumskolā. Ja šajā posmā vecākiem un bērniem izveidojas ieradums no rīta pie brokastu galda vai vakarā pie vakariņu

galda visiem kopā parunāties, ko katrs pa dienu ir darījis, tad arī, augot bērniem lielākiem, sarunas turpināsies.

Ir gana bieži dzirdēti stāsti, ka tad, kad pirmais bērns aiziet un skolu, tad visa ģimene mobilizējas pie vakariņu galda bērnu intervēt. Un tas var radīt tādu spiedienu, ka bērns neko neteiks vai sāks atgaiņāties ar vienu vārdu. Bērni arī veikli iemācās stāstīt par saviem klasesbiedriem, ko nu katrs ir darījis, un tas nav vienmēr tāpēc, ka pašam nekā nav gājis, bet tas ir veids, kā izvairīties no stāsta par sevi. Ja bērni līdz sākumskolai un arī sākumskolas laikā nedzird mājās pieaugušos – vecākus, vecvecākus – runājam par to, ko viņi astoņas stundas ārpus mājas ir darījuši, tad bērni negūst ne mazāko šādas domu apmaiņas pieredzi. Un, ja tad bērnam vakarā visi metas virsū ar jautājumu “Kā tev gāja?”, tad tiešām normālākā atbilde ir “Normāli”. Bērns vispār nav dzirdējis, kā šādu stāstu veidot. Ģimenēs, kur par to runā, tēvs vai mamma droši vien nesaka: es šodien uztaisīju trīs bilances vai šodien pārdevu tik un tik kilogramu naglu un iekasēju

Ja bērni līdz sākumskolai un arī sākumskolas laikā nedzird mājās pieaugušos – vecākus, vecvecākus – runājam par to, ko viņi astoņas stundas ārpus mājas ir darījuši, tad bērni negūst ne mazāko šādas domu apmaiņas pieredzi.

tik un tik daudz naudas. Visticamāk stāsts būs par dienā piedzīvoto, ieraudzīto, uzzināto, par to, kas šķitis priecīgs vai bēdīgs, interesants, neparasts, jocīgs. To dzirdot, arī bērnos veidojas modelis, un bērns radināsies neatbildēt ar vienu neko neizsakošu vārdu.

Pareizi ir, lai gan tas ir mērķēts uz jābūtību. Uz to ir jānudina, bet ir ģimenes, kas par to nerunā gan tāpēc, ka tā vispār nav pieņemts, jo pašiem vecākiem nav šādas pieredzes, gan tāpēc, ka ikdienā ir tā noskrējušies vairākos darbos, ka tēvs, kurš varbūt teorētiski to visu saprot, iedod buču jau aizmigušiem bērniem. Taisnība, arī tad tomēr paliek vismaz sestdienu vai svētdiena.

Jā, tā ir ideālā pasaule, bet arī ne-ideālajā jeb reālajā dzīvē kaut ko no tā tomēr var lietot, un mēģināt var visi, kaut vai kopā ar bērnu braucot mājās no skolas, un nejaudāt šablonisko “Kā tev gāja?”. Ropažu vidusskola ir

Inga Pāvula Skola2030 konferencē
"Pasaule skolā – skola pasaulē" 2019. gada oktobrī Jelgavā

izdevusi grāmatiņu vecākiem un arī savā Facebook lapā ir publicējusi ieteikumus, kā vecākiem atbalstīt izaugsmes domāšanu, kur var atrast konkrētus ieteikumus, ko vecāki var ar bērniem pārrunāt un tā uzzināt, kā bērniem skolā gājis. Var pajautāt "Kas tev šodien likās interesants, vai kaut kas nesanāca, vai kļūdījies, kā to varētu labot? Ko mācījāties, ko darījāt konkrētā mācību stundā?" Citiem vārdiem sakot, sarunu vairāk virzīt no kvantitātes uz kvalitāti. Turklāt tas viss neaizņem ļoti daudz laika, te tiešām ir runa par kvalitatīvām minūtēm.

Mums visiem jāmācās jēgpilni sarunāties ar bērniem, un arī skolas un vecāku sadarbībā pats galvenais ir kvalitatīvs dialogs. Svarīgi ir, ka skolotāji stāsta vecākiem, ko un kā bērni mācās, turklāt apstiprinot, pirms vecāki sāk uztraukties, kas tur tagad notiek skolā. Es teiktu, ka vispirms skolotājiem jāveic tāda kā inventarizācija, saprotot, ko jau mēs darām, kas ir jaunais, kas mainīs mūsu visu pierasto skolas ikdienu, piemēram, stundu saraksta izmaiņas, moduļu stundas, mācīšanās ārpus skolas, skolotājs kā mācīšanās vadītājs un skolēnu pašvadītā mācīšanās. Kā tas izskatīsies, izklausīsies, kā to varēs redzēt, kā tas būs? Latvijā visas skolas ar kompetenču pieeju sāks strādāt rudenī, tad nu šie pavasara mēneši būtu vērtīgi sarunām par to, kas un kā tiek plānots.

Kādā veidā vēl skola var sarunāties un sadarboties ar vecākiem?

No skolas puses raugoties, nevajadzētu domāt, ka vecāki neko nesapratīs no skolotāju valodas. Taisnība, nevajag runāt par komunikatīvajām pieejām u. tml., bet, ja mēs tādu vai citu jēdzienu vispārpieņemtā valodā izstāstām, ko tādas vai citas apgūtas prasmes dod bērnam ikdienā, un vecāki ierauga, ka bērns spēs risināt sava līmeņa problēmas, tad viņi to novērtēs. Viens no praksē pārbaudītiem paņēmieniem ir vecākiem piedāvāt ministundas. Tādās stundās skolotājs strādā ar vecākiem, lietojot tādas pat metodes un pieejas, kā to dara ar bērniem stundās. To var darīt pirms kāda posma, temata sākuma un arī tad, kad darbs jau iesācies. Par to nesen dzirdēju pirmsskolā Jaunlutrīnos, kur vecāki ar aizrautību mācījās savu 5–6 gadīgo bērnu grupā. Bet šāda prakse ir arī citviet lielākās un mazākās skolās. Zinu, ka *Skola2030* pilotskolas praktizē šādu vecāku iesaistes un informēšanas veidu. Kad dabaszinātnēs nu jau pirms gadiem 15 sākās lielās pārmaiņas, bija jāveic daudz praktisko darbu, skolēniem jādarbojas kopā, Rīgas Zolitūdes ģimnāzija rīkoja šādas stundas vecākiem, un vienā no šīm reizēm dzirdēju, kā pēc ķīmijas nodarbības kāds 8. klases skolēns tēvs iznāca klases priekšā un teica: "Lai man tagad neviens vairs nestāsta, ka darbs grupās ir tikai tāda spēlēšanās!" Tas ir viens no iedarbīgākajiem veidiem, kā vecākiem, kuriem ir cita mācīšanās pieredze, darbībā atklāt, ka mācīšanās var būt atšķirīga.

Mācību darbā mēs būt jūtīgi jautājumi, kas prasa sagatavot ģimeni. Piemēram, skola mēdz uzdot skolēniem

intervēt savus vecākus un vecvecākus par ģimenes vēsturi, iztaujāt, lai zīmētu dzimtas koku. Lieliski uzdevumi, bet, pirms tādus dod, skolai noteikti jārunā ar ģimeni. Varbūt ģimene kaut ko tādu nemaz negrib atcerēties vai negrib, ka klasē bērni dalās ar šo informāciju?

Saistībā ar jauno pieeju skolai ir ieteikts vairāk doties ārā – mācīties muzejos u. tml. Protams, vecāki ir aizņemti darbā, bet varbūt dažas reizes gadā arī ārpus skolas nodarbības var veikt kopā ar vecākiem. Būs gan līdzdalībnieki, gan radīsies idejas un ierosme laikiem kopā ar bērniem.

No klasiskajām vecāku sapulcēm, kuras rīkojam, lai informētu, skolas jau palēnām atsakās, jo mūsdienās jaunu vecāki var saņemt citos veidos, bet var rīkot sapulces, nodarbības vecākiem kopā ar bērniem, apspriežot skolā svarīgo. Piemēram, jau tagad skolas aktuālos jautājumus par vidusskolas saturu un izvēļu groziem apspriež kopā ar vecākiem un skolēniem, līdzīgi var runāties arī par projektiem, par pārgājieniem, par ekskursijām. Daudzviet jau skolas praktizē individuālās sarunas ar bērniem un vecākiem, kas, protams, prasa vairāk laika, bet būs daudz vērtīgākas visām pusēm. Tad var runāt gan par bērna iespējām, talantiem, grūtībām, paveikto, sagaidāmo, gan rādīt bērnu darbus, arī melnrakstus vai vēl nepabeigtus darbus un stāstīt, kā tie top. Ir svarīgi vecākiem atklāt ne tikai skaisto rezultātu, bet arī ieguldīto darbu un procesu. Man šķiet, ka tā vecāki labāk sapratīs, ka viss nenotiek zibenīgi, un varēs arī novērtēt pieaugušo atbalsta vajadzību, ieguldīto laiku un darbu.

Vēl es teiktu, ka no skolas jānāk ierosmei runāt ar vecākiem, jautāt, kā viņi savu bērnu redz, ko viņi no bērna sagaida, proti, ne prasību līmenī, bet kā no liela cilvēka. Skolai jārosina vecāki, lai viņi domātu par saviem bērniem ilglaicīgā skatījumā, arī no emocionālās puses, ne tikai izmērāmu un redzamu sasniegumu ziņā.

Droši vien mēs labi zinām, kā skolas–vecāku jeb vecāku–skolas attiecībās nevajadzētu rīkoties, tomēr mazliet arī par to!

Ir tāds pieņēmums, ka uz skolu iet tikai tad, kad ir problēmas, un tā tiešām mēdz būt. Tā ir no agrākiem laikiem pārmantota pieredze, kas ietekmē saziņu ar skolotājiem, arī nevēlēšanos sadarboties ar skolu u. tml. Tas, ko noteikti nevajadzētu darīt, ir – vecākiem nevajadzētu pamācīt skolotājus, kā viņiem pareizi strādāt ar bērniem, un skolotājiem neteikt vecākiem, kā viņiem vajadzētu pareizi bērnus audzināt. Manuprāt, problēmas rada, no vienas puses, vecāku pārāk lielās gaidas, kas viss skolotājiem jādara, un neuzticēšanās skolai, no otras puses, skolas gaidas un prasības, ko vecākiem visu vajadzētu darīt. Ja nav sarunas, tad šīs abu pušu gaidas ātri pāraug

pretenzijās. Svarīgi būtu visiem sarunāties bez savstarpējiem uzbrukumiem. Bērni ļoti ātri pamana to, ka vecāki ar skolu konfliktē, un ātri iemācās manipulēt. Ja man ir izdevīgi, es mājās saku: mums skolā saka tā, savukārt skolā saku: mājās man saka tā. Bet pieaugušie paši no abām pusēm ir bērnu nolikuši tādā pozīcijā, ka viņš sāk šādi rīkoties. Esmu pārliecinājusies – ja skola nopūlas ar vecāku “audzināšanu”, tad pietrūkst laika bērniem, bet bērni tomēr ir svarīgākie šajā sadarbībā. Nemeklēsim vainīgos! Pa vidu ir bērns, un viņam vajag abas puses.

Mēs tagad runājam par sociāli emocionālo mācīšanos. Jaunākais PISA pētījums atklāj, ka gana daudz mūsu skolēnu skolā nejūtas labi. Tātad šī ir joma, kurai īpaši jāpievērš uzmanība.

Tā ir. Daļa vecāku arī nezina, ko darīt, kā reaģēt tajā brīdī, kad bērns sāk stāstīt, ka viņam tiešām skolā klājas slikti. Kā mēs paši, pieaugušie, protam tikt galā ar savām emocijām, arī ar bērnu emocijām? Sociāli emocionālā mācīšanās ir ļoti svarīga, un mūsu skolās tas ir ļoti vajadzīgais jaunais, kas reizē arī ietver lielus izaicinājumus. Ar savu iepriekšējo vēsturi un pieredzi skolā un sabiedrībā esam iemācījušies drīzāk nerunāt par problēmām, par emocijām, nevis runāt. Mums visiem jānācās sarunāties, ieklausoties un iesaistoties! ☺

Izmanto lasīšanu savā labā!*

Pamēģini kopā ar kolēģiem!

Scenārijs Nr. 1

Sarunā ar kolēģiem izlasīt kādu konkrētu šī ziņu izdevuma rakstu!

Satiecieties un dalieties savās pārdomās par to, kas šajā rakstā likās būtisks saistībā ar jūsu pedagoģisko praksi!

Ja vēlaties, vienojieties par vienu nelielu ideju, ko pamēģināsiet! Pamēģiniet un vēlāk dalieties, kā veicās!

Scenārijs Nr.2

Sadaliet kolēģu vidū, kurš kuru rakstu lasīs!

Satiekoties katrs īsi izstāstiet par izvēlētajā rakstā paustajām atziņām un to saistību ar savu pedagoģisko praksi!

*Refleksija par izlasīto ļauj to saistīt ar savu pieredzi un tādēļ gūt no lasītā vairāk.

Kas jāzina vecākiem?

Informēti vecāki – atbalsts bērnam un sadarbības partneris skolotājiem

Lai informētu vecākus par būtiskākajām pārmaiņām izglītības saturā un pieejā, kā arī par vecāku lomu, *Skola2030* īsteno kampaņu "Es saprotu, tātad zinu – protu – gribu – varu!". Aicinām skolas un skolotājus izmantot kampaņā tapušos materiālus vecāku informēšanai.

KĀ? Ierosinājumi:

- izsūtīt uzziņas materiālus vai saites uz tiem e-kla-sē vai citās vecāku saziņas grupās (*WhatsApp*, *Facebook*);
- izmantojot vecāku sapulcēs un skolu padomē, lai skaidrotu gaidāmās pārmaiņas, stāstot par to, kā skola gatavojas pārmaiņām;
- izdrukājot un pieliekot pie informācijas stenda redzamā vietā, kur vecāki ar to var iepazīties;
- reizi nedēļā publicējot kādu pārmaiņas raksturojošu informāciju, piemēram, par jaunajiem mācību priekšmetiem, izmaiņām vērtēšanā u. tml.

Svarīgi! Mācību saturs un pieeja, kuru 2020./2021. mācību gadā sāks īstenot skolās Latvijā, nav pilnīgi jauns. Tas ir pārskatīts un pilnveidots. Mērķis ir padarīt mācības aktuālas, novērst satura sadrumstalotību, dubultošanos un informatīvu pārblīvību, nodrošināt mācību satura pēctecību. Taču pirmo reizi Latvijā mācību saturs pārskatīts vienotā sistēmā un pēctecīgi visās izglītības pakāpēs,

sākot no pusotru gada veciem bērniem pirmsskolā un līdz pat 12. klasei.

Vecākiem domāta informācija *Skola2030* mājaslapā www.skola2030.lv

Brīvi pieejami un lejupielādējami bukleti par pārmaiņām mācību saturā un pieejā katrā no izglītības pakāpēm – pirmsskolā, pamatskolā, vidusskolā, – ieteikumi, kā katrā vecumposmā vecāki var atbalstīt savu bērnu un veicināt viņa personisko izaugsmi sadarbībā ar skolu un skolotājiem <https://www.skola2030.lv/vecakiem/kas-ja-zina-vecakiem>.

- **Vidusskolā:** <https://www.skola2030.lv/vecakiem/vidusskolawww.skola2030.lv>
- **Pamatizglītībā:** <https://www.skola2030.lv/vecakiem/pamatizglitiba>
- **Pirmsskolā:** <http://skola2030.lv/vecakiem/pirmsskola>

“Biežākie jautājumi” (www.skola2030.lv lapas lejā) atradīsiet *Skola2030* atbildes uz vecāku uzdotajiem jautājumiem. Piemēram:

- Kāpēc skolās Latvijā nepieciešams pilnīgi jauns mācību saturs?
- Vai taisnība, ka nebūs mājasdarbu?
- Ko nozīmē vērtību iekļaušana mācību saturā?
- Vai un kādai jābūt vecāku iesaistei, lai atbalstītu skolēnus?
- u. c.

Lai uzzinātu vairāk par pārmaiņām mācību saturā un izprastu, kā tās ietekmēs bērnu mācīšanos, iepazīstieties arī informāciju plašsaziņas līdzekļos – diskusiju raidījumos, intervijās un publikācijās.

Intervijas un sarunas

Intervija ar *Skola2030* mācību satura ieviešanas vadītāju Zani Oliņu raidījumā “900 sekundes”:

http://bit.ly/ZaneOlina_900sek

Vecāku loma un pienākumi jaunajā kompetenču izglītības modelī (LR1 raidījumā “Ģimenes studija”):

http://bit.ly/gimenesstudija_vecakuloma

Saruna (podkāsts) ar Lauru Grēviņu un Zani Oliņu portālā “Viens plus viens”:

http://bit.ly/viensplusviens_ZaneOlina

Iesakām izlasīt! Raksti

- Jaunais izglītības modelis vidusskolā – mazāk, bet dziļāk un mērķtiecīgāk: http://bit.ly/vidusskola_tvnet
- Labai lasītprasmei nepieciešams visu iesaistīto pušu saskanīgs kopdarbs: http://bit.ly/lasitprasme_tvnet
- Rīgas Klasiskās ģimnāzijas pieredze: būtiski ir radīt un attīstīt interesi par mācīšanos: http://bit.ly/RKG_tvnet, kā arī intervija ar direktoru Romanu Alijevu http://bit.ly/RKG_direktors
- Teātra māksla skolā – iepazīstot sevi, mācāmiešus izprast pasauli: http://bit.ly/teatramaksa_tvnet
- Vēstures mācīšanās – mērķis veidot izpratni, saskatīt kopsakarības: http://bit.ly/vesture_tvnet
- Vērtības skolā neienāk ar rīkojumu, līdz tām ir jāizaug: http://bit.ly/vertibasskola_tvnet
- Kritiskā domāšana – prasme, kas jāattīsta no bērna kājas: http://bit.ly/kritiskadomasana_tvnet
- Vecāku iesaiste bērna izglītībā nav tikai mājasdarbu kontrole. Praktiski veidi, kā atbalstīt skolēnu (raksts portālā

www.mammamunteti.lv,

http://bit.ly/vecakuiesaiste_mt

Lai pievērstu vecāku un plašākas sabiedrības uzmanību gaidāmajām pārmaiņām izglītībā, aicinām izmantot vecāku informācijas kampaņā “Es saprotu, tātad – zinu, protu, gribu, varu!” izveidoto *Skola2030 Facebook* bildes rāmīti “Es saprotu, tātad zinu!”, aktualizējot ar to izglītības iestādes vai savu profila bildi!

4 svarīgi pilnveidotā mācību satura aspekti, par kuriem runāt ar vecākiem

Es saprotu, tātad zinu, protu, gribu, varu

ZINU

Integrēta mācīšanās

Mākslinieka Daina Rudens kopā ar Rīgas 93. vidusskolas skolēniem veidotais darbs radoši atspoguļo šo mācību satura akcentu maiņu – pāreju no sadrumstalotas, priekšmetos dalītas mācīšanās uz integrētu.

Viens no svarīgiem aspektiem pilnveidotajā saturā un pieejā ir integrēta un jēgpilna mācīšanās. Dabaszinātņu un matemātikas, tehnoloģiju, inženierzinību un mākslu sintēze dod iespēju skolēniem gūt padziļinātu izpratni par to, kā darbojas pasaule, un attīstīt domāšanas veidu un prasmes, kas nepieciešamas veiksmīgai dzīvei 21. gadsimtā. Liekot lietā apgūtās zināšanas, tehnoloģiju iespējas, jaunradi un uzņēmējspēju, skolēni mācās radīt jaunas lietas un cilvēkiem un dabai noderīgus risinājumus.

Uzzināt vairāk: <http://skola2030.lv/vecakiem/zinu>

Dainis Rudens: “Ar pamatīgām zināšanām un darbinot iztēli, ir iespējams nonākt pie pavisam jauniem un progresīviem risinājumiem.”

PROTU Valodas

Mākslinieks Ēriks Caune kopā ar Liepājas 1. ģimnāzijas un pirmsskolas izglītības iestādes "Saulīte" bērniem radījis sienas zīmējumu Liepājā, kas radoši atspoguļo valodu kā vērtību.

Pilnveidotajā mācību saturā ir pastiprināta valodu loma. Pirmkārt, latviešu kā dzimtās valodas un kā mācību valodas loma, otrkārt, tas notiek līdztekus arvien intensīvākai un agrīnākai vismaz divu svešvalodu apguvei. Skolēni joprojām apgūs un izkops prasmi lasīt, rakstīt, izteikties, bagātinās vārdu krājumu, apgūs gramatikas likumus un citus teorētiskos aspektus, ņemot vērā to, ka valoda nav statiska, tā mainās un attīstās, ir efektīvas saziņas, izziņas un domāšanas rīks daudzveidīgās dzīves situācijās un kontekstos, kur svarīgi ir saprast un saprasties. Valoda ir izglītības iegūšanas pamatā, tāpēc valodas apguve ir svarīgs uzdevums ne tikai valodu, bet arī citu jomu un mācību priekšmetu skolotājiem. Nekad agrāk sabiedrība nav saskārusies ar tik plašu tekstu un informācijas daudzveidību, kā tagad.

Uzzināt vairāk: <http://skola2030.lv/vecakiem/protu>

Ēriks Caune: "Valoda ir universāla un neapstrīdama komunikācijas kodola sastāvdaļa. Bez savas valodas un nespējas komunicēt mēs aizaugam un dodamies nebūtībā."

GRIBU

Sociāli emocionālā mācīšanās

Piederība skolai un prieks nākt uz skolu, spēja saprasties ar vienaudžiem, tikt pāri grūtībām un uzticēšanās skolotājiem ir svarīgs pamats skolēnu vēlmei mācīties, gribai un spējai sasniegt vairāk. Tāpēc pilnveidotajā saturā un pieejā iekļauta arī sociāli emocionālā mācīšanās. Sociāli emocionālās prasmes nozīmē pārvaldīt savas emocijas un uzvedību, apzināties sevi un savas stiprās puses, saprast citus un būt empātiskiem, veidot cieņpilnas attiecības un sadarboties, lai kopīgi pieņemtu atbildīgus lēmumus.

Māksliniece Anna Vaivare kopā ar Dobeles 1. vidusskolas skolēniem ir radījusi sienu zīmējumu Dobeļē, lai atspoguļotu sociāli emocionālo prasmju svarīgumu.

Anna Vaivare: "Katram personāžam ir loma kopējās sistēmas līdzsvara noturēšanā, tie visi ir savstarpēji saistīti."

Lasīt vairāk <http://skola2030.lv/vecakiem/gribu>

VARU

Iekļaujoša izglītība

Mākslinieks Kristaps Zelmenis kopā ar Daugavpils 3. vidusskolas un Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskolas "Saules skola" skolēniem ir radījis sienas zīmējumu, radošā veidā uzsverot – būtiska ir kvalitatīvas izglītības pieejamība katram skolēnam Latvijā.

Katram bērnam ir tiesības uz izglītību neatkarīgi no sociālā, ekonomiskā vai veselības stāvokļa, dzimuma vai etniskās piederības, un katram bērnam jādod iespēja mācīties, saņemot vajadzīgo atbalstu, lai sasniegtu tieši savus augstos mērķus, ejot dažādus ceļus. Tāpēc svarīgs skolas uzdevums un viens no būtiskajiem principiem pilnveidotajā mācību saturā un pieejā ir iekļaujoša izglītība. Pilnveidotajā mācību saturā iezīmējas nozīmīga akcentu maiņa no "masu" skolas ar visiem izvirzītām vienādām prasībām uz personalizētu pieeju katram, lai ar skolotāja atbalstu katrs skolēns ne vien apgūtu

vispārīgas zināšanas un prasmes, bet arī atklātu un atīstītu savas stiprās puses un intereses. Lai rezultāts ir katra bērna varēšana.

Lasīt vairāk <https://www.skola2030.lv/vecakiem/zinu>

Kristaps Zelmenis: "Neprognozējamā kauliņa vērtība veido simbolisku zinību ceļu, kas mācību procesā aug apjomā, bet rezultāti, pie kuriem tas noved, ir pārsteigumu pilni."

Kā vecāki var atbalstīt bērnu mācīšanos dažādos vecumos?

Trīs veidi, kā vecāki var atbalstīt bērna mācīšanos jebkurā vecumā:

Pirmais. Veidot pozitīvu attieksmi pret mācīšanos. Mācīties var jebkurā ikdienas situācijā – lemjot kopā, ko gatavot vakariņās, kurp doties brīvdienās, sarunājoties par multfilmu varoņiem, attiecībām, arī par neveiksmēm un zaudējumiem, dodoties pārgājienos, ekskursijās vai vienkārši pavadot laiku kopā, spēlējot spēles vai sarunājoties. Interesēties vairāk nekā tikai par atzīmēm – biežāk jautāt, ko bērns iemācījies, ko skolā pieredzējis.

Otrais. Vecāki var palīdzēt bērnam kļūt patstāvīgam, neatkarīgākam. Jau no mazām dienām ļaut darīt, kļūdīties, mēģināt vēl, līdz izdodas – pašiem aizpogāt mēteli, uzvilkt zeķes, pat ja atšķirīgas. Vēlāk mācīt plānot skolas un brīvo laiku, lai atrastu laiku gan hobijiem, gan draugiem. Palīdzēt saprast, kā pārvarēt grūtības, neizdošanos.

Un trešais. Veidot konstruktīvas attiecības ar skolu un skolotājiem. Kopā rodams labākais veids skolēna atbalstam. Pieaugušie ir paraugs bērniem, kā veidot cieņpilnas attiecības, risināt jautājumus un sarunāties. Svarīgi ir veidot patiku pret skolā notiekošo, uzticēšanos skolotājam.

Taču vissvarīgākais ir būt līdzās un būt klātesošam. 9

Par svarīgāko mācību saturā vecākiem:
Es saprotu, tātad zinu – protu – gribu – varu

Par pārmaiņām katrā vecumposmā:
pirmsskolā, pamatizglītībā, vidusskolā

Izmanto lasīšanu savā labā!*

Pēc katra raksta vai, izlasot visu ziņu izdevumu, pārdomā šos jautājumus!

- Ar ko jau zināmu lasītais man saistās? Ko jaunu es uzzināju?
- Par ko man radās jautājumi? Kas mani ieinteresēja?
- Vai un ko no lasītā gribētu izmēģināt savā darbā?

*Refleksija par izlasīto ļauj to saistīt ar savu pieredzi un tādēļ gūt no lasītā vairāk.

DOMĀT. DARĪT. ZINĀT.

Pamatizglītība

ES SAPROTU, TĀTAD ZINU – PROTU – GRIBU – VARU

Vecākiem par pilnveidoto mācību saturu un pieeju pamatizglītībā

SKOLA 2030

DOMĀT. DARĪT. ZINĀT.

Vidējā izglītība

ES SAPROTU, TĀTAD ZINU – PROTU – GRIBU – VARU

Vecākiem par pilnveidoto mācību saturu un pieeju vidējā izglītībā.

SKOLA 2030

DOMĀT. DARĪT. ZINĀT.

Pirmsskola

ES SAPROTU, TĀTAD ZINU – VARU – GRIBU – PROTU

Vecākiem par pilnveidoto mācību saturu un pieeju pirmsskolā

SKOLA 2030

Ar "Mācīties būt" labjutība ienāk skolā

Valsts izglītības saturs centrs (VISC) no 2017. gada 1. februāra līdz 2020. gada 31. janvārim ir īstenojis *Erasmus+* projektu "Mācīties būt" (*Learning to Be*, turpmāk – projekts), kurā ir izstrādātas novērtēšanas metodes un paņēmieni sociāli emocionālo prasmju attīstīšanai vispārējā izglītībā.

Aija Peršēvica, "Mācīties būt" projekta vadītāja

Sociāli emocionālā mācīšanās ir process, kurā apgūst prasmes (1) saprast sevi (pazīt un pārvaldīt savas emocijas, domas un uzvedību), (2) saprast citus (būt iejūtīgiem, spēt ieņemt otra cilvēka skatpunktu), (3) veidot pozitīvas attiecības ar vienaudžiem un (4) pieaugušajiem un (5) pieņemt atbildīgus lēmumus. Visas šīs prasmes rada pamatu apzinātam mācību procesam un mazina iespēju atsvešināties no skolas.

Jau vairāk nekā divdesmit gadu šādas pieejas efektivitāte ir pierādīta visā pasaulē. Izglītības iestādēs, kurās

tiek nodrošināta sociāli emocionālā mācīšanās, skolēniem ir augstāki mācību sasniegumi, mazāk uzvedības un garīgās veselības problēmu, veidojas pozitīvs skolas klimats un ilgtermiņā šie jaunieši ir efektīvāki savā turpmākajā dzīvē. Turklāt būtiski ir šīs prasmes mērķtiecīgi attīstīt jau agrīnā vecumā.

Iniciatīva "Mācīties būt" balstās pārliecībā, ka mūsdienu Eiropas skolās vērtēšanai nevajadzētu aprobežoties tikai ar skolēnu zināšanu un akadēmisko sniegumu novērtējumu, tai vajadzētu būt vērstai arī uz skolēnu personiskās izaugsmes, sociālo prasmju, attieksmju un citu vispārīgu prasmju novērtēšanu. Gan akadēmiskā, gan sociāli emocionālā mācīšanās skolā ir vienlīdz nozīmīgas, un to nodrošināt ir katras skolas pienākums, lai veidotu harmoniskas, uz ilgtspējīgu nākotni vērstas personības.

Projekta sekmīgai īstenošanai apvienojušies deviņi partneri no septiņām Eiropas valstīm: Lietuvas, Latvijas, Somijas, Itālijas, Portugāles, Slovēnijas un Spānijas. Piecās no šīm valstīm tika īstenotas līdzīgas aktivitātes kā Latvijā – aprobēti izstrādātie metodiskie materiāli, mācīti skolu vadītāji un skolotāji, kā arī veikta izpēte par izstrādāto rīku un pieejas efektivitāti.

Latvijā projektā piedalījās 22 skolas, kas tika iedalītas eksperimentālajās un kontrolskolās. Abu grupu skolās 2018./2019. mācību gada sākumā un beigās anketējot tika aptaujāti 3.–4. un 7.–8. klašu skolēni un viņu skolotāji, lai iegūtu iespējami plašāku informāciju par sociāli emocionālajām prasmēm un to mācīšanu skolās.

Skolēniem tika uzdoti jautājumi par vairākām tēmām, tostarp skolēnu līdzdalību un mācību motivāciju, fizisko un emocionālo labsajūtu, skolēnu savstarpējām attiecībām klasē, pašcieņu, kā arī par dažādām sociāli emocionālajām prasmēm, piemēram, savstarpējo attiecību un konfliktu risināšanas prasmes, stresa pārvaldīšanu u. c.

Pēc anketēšanas 11 Latvijas eksperimentālajās skolās skolu administrācijas pārstāvjiem un skolotājiem tika

nodrošināti divu dienu mācību semināri par skolēnu sociāli emocionālo prasmju pilnveidi. Eksperimentālajā fāzē 2018./2019. mācību gadā eksperimentālajās skolās praksē tika pārbaudīta projektā izstrādātā "Rokasgrāmata: Metodiskie paņēmieni skolēnu sociāli emocionālo prasmju novērtēšanai skolā" un rīki skolēnu sociāli emocionālo prasmju novērtēšanai.

Metožu un rīku ieviešanas posmā skolām tika sniegts atbalsts – skolu konsultanti trīs reizes mācību gadā skolā organizēja supervīzijas, lai pārrunātu skolotāju veiksmes un grūtības, ieviešot sociāli emocionālo prasmju mācīšanas pieeju skolā, un analizētu, vai izmantotajā pieejā un izstrādātajos rīkos nepieciešami uzlabojumi.

2019./2020. mācību gadā arī kontrolskolu administrāciju pārstāvjiem un skolotājiem tika nodrošināti divu dienu mācību semināri par skolēnu sociāli emocionālo prasmju pilnveidi. Kopumā projektā mācījās vairāk nekā

Metožu un rīku ieviešanas posmā skolām tika sniegts atbalsts – skolu konsultanti trīs reizes mācību gadā skolā organizēja supervīzijas, lai pārrunātu skolotāju veiksmes un grūtības, ieviešot sociāli emocionālo prasmju mācīšanas pieeju skolā, un analizētu, vai izmantotajā pieejā un izstrādātajos rīkos nepieciešami uzlabojumi.

100 skolu visās piecās projekta dalībvalstīs, un šajās skolās anketēti gan skolotāji, gan skolēni.

Balstoties uz kvantitatīvajiem un kvalitatīvajiem datiem, kas iegūti, gan anketējot skolotājus un skolēnus, gan arī daļēji strukturētās intervijās atbalsta grupu nodarbībās jeb supervīzijās, tika secināts, ka projektā izstrādātie materiāli un izstrādātā sociāli emocionālo prasmju mācīšanas pieeja ir efektīva.

Pētījuma rezultāti parāda, ka ir vērojama pozitīva ietekme skolēnu spējā saprast citus. Tā ir spēja saskatīt cita cilvēka skatpunktu, attīstīt empātiju un izprast sociālās un ētiskās normas dažādās vidēs. Tā ietver otra perspektīvas ieņemšanu, empātiju, dažādības pieņemšanu un cieņu pret citiem. Pētījuma rezultāti parāda, ka īstenotās aktivitātes ir efektīvas neatkarīgi no skolēnu vecuma, dzimuma un sociāli ekonomiskā statusa.

Interesanti pētījuma rezultāti ir vērojami skolotāju grupā. Lai arī tie neatspoguļoja statistiski nozīmīgas

izmaiņas, tomēr ir vērojama pozitīva tendence skolotāju iesaistē darbā. Iesaiste darbā ir viens no skolotāja izdegšanas aspektiem, un ir tipiski, ka paguris pedagogs atsvešinās no darba (proti, iesaiste darbā samazinās). Taisnība, pētījums neapstiprināja pieņēmumu, ka eksperimentālajās skolās skolotāji mazāk izdegtu, jo abu grupu respondentiem minētais rādītājs mācību gada nogalē pazeminājās. Tomēr, salīdzinot abu grupu rādītājus, tika novērots, ka kontrolskolās, kurās netika īstenota sociāli emocionālo prasmju pieeja, indikatora *skolotāju*

4.3 Metodiskie paņēmieni SEM stiprināšanai

SEM standarts	1. mērķis Attīstīt sevis apzināšanās un pašvadības prasmes, lai gūtu panākumus skolā un dzīvē.	2. mērķis Izmantot sociālās izpratnes un starppersonu prasmes, lai veidotu un uzturētu pozitīvas attiecības.	3. mērķis Demonstrēt lēmumu pieņemšanas prasmes un atbildīgu uzvedību personiskajā, skolas un kopienas kontekstā.
Formatīvās vērtēšanas stratēģija			
1. Noskaidrot mācīšanās mērķus un to sasniegšanas kritērijus, savstarpēji dalīties par tiem un izprast tos	Mācīšanās mērķu izvirzīšana Domā–strādā pārdalies grupā Darbs grupā Modelēšana/Demonstrēšana Mācīšanās caur spēli Grafiskie organizatori	Mācīšanās mērķu izvirzīšana Domā–strādā pārdalies grupā Darbs grupā Mācīšanās caur spēli	Mācīšanās mērķu izvirzīšana Domā–strādā pārdalies grupā Darbs grupā Modelēšana/Demonstrēšana Mācīšanās caur spēli
2. Iegūt pierādījumus par skolēna mācīšanos un izaugsmi	Domā–strādā pārdalies grupā Nogaidīšana Darbs grupā Atbildīga saruna Mācīšanās caur spēli Kinestētiskās aktivitātes Refleksija Grafiskie organizatori	Domā–strādā pārdalies grupā Nogaidīšana Darbs grupā Atbildīga saruna Mācīšanās caur spēli Kinestētiskās aktivitātes Refleksija	Domā–strādā pārdalies grupā Nogaidīšana Darbs grupā Atbildīga saruna Mācīšanās caur spēli Kinestētiskās aktivitātes Refleksija
3. Sniegt atgriezenisko saiti, kas sekmē mācīšanos	Atbildīga saruna Atgriezeniskā saite	Atbildīga saruna Atgriezeniskā saite	Atbildīga saruna Atgriezeniskā saite
4. Aktivizēt skolēnus kā savstarpējas mācīšanās resursus	Domā–strādā pārdalies grupā Nogaidīšana Darbs grupā Atbildīga saruna Mācīšanās caur spēli Kinestētiskās aktivitātes	Domā–strādā pārdalies grupā Nogaidīšana Darbs grupā Atbildīga saruna Mācīšanās caur spēli Kinestētiskās aktivitātes	Domā–strādā pārdalies grupā Nogaidīšana Darbs grupā Atbildīga saruna Mācīšanās caur spēli Kinestētiskās aktivitātes
5. Aktivizēt skolēnu atbildību pašiem par savu mācīšanos	Mācīšanās mērķu izvirzīšana Modelēšana/Demonstrēšana Refleksija	Mācīšanās mērķu izvirzīšana Refleksija	Mācīšanās mērķu izvirzīšana Modelēšana/Demonstrēšana Refleksija

iesaiste darbā vērtība mācību gada noslēgumā samazinājās būtiski, turpretī eksperimentālajās skolās minētais indikatora vērtības samazinājums bija maznozīmīgs.

Apskatot kvalitatīvo datu rezultātus, secināms, ka projekta sākumā skolotājiem bija vispārīgs priekšstats par to, kā novērot skolēnu sociāli emocionālo izaugsmi, biežāk minot nekonkrētas, vispārīgas gaidas, tādas kā: "skolēni būs motivētāki, priecīgāki u. c.". Projekta laikā skolotāji sāka atpazīt skolēnu sociāli emocionālās

izaugsmes pierādījumus, spēja identificēt skolēnu izaugsmi visos piecos sociāli emocionālās mācīšanās aspektos, kā arī skolotāji norādīja savus personiskos un profesionālos ieguvumus (piemēram, skolotāji izmanto "gaidīšanas laiku" ne tikai darbā ar skolēniem, bet arī ģimenē), darbā izmantojot sociāli emocionālo prasmju mācīšanas pieeju.

Balstoties uz projektā gūto pieredzi, pētījuma rezultātiem, kā arī citiem zinātniskajiem pētījumiem sociāli emocionālo prasmju kontekstā, sagatavoti ieteikumi, lai turpmāk skolās sekmīgāk īstenotu sociāli emocionālo prasmju apguvi.

Galvenie ieteikumi ir šādi: (1) mācību programmās sociāli emocionālo prasmju apguve ir jānosaka kā viens no aspektiem, kas skolēniem ir jāapgūst un jāattīsta; (2) sociāli emocionālo prasmju apguve un to novērtējums būtu jānosaka kā viens no skolu akreditācijas rādītājiem; (3) lai nodrošinātu sekmīgu sociāli emocionālo prasmju apguvi, tā ir jāievieš visas skolas līmenī vienlaikus; (4) skolas vadībai ir jābūt atbildīgai par sociāli emocionālo prasmju apguvi un tā jākoordinē; (5) skolas ir jānodrošina ar nepieciešamo atbalstu sociāli emocionālo prasmju apguvei.

Valsts izglītības satura centra īstenotajā Erasmus+ projektā "Mācīties būt" izstrādāta "Rokasgrāmata: Metodiskie

paņēmieni skolēnu sociāli emocionālo prasmju novērtēšanai skolā".

Rokasgrāmata iezīmēti galvenie principi, lai skolā sekmīgi īstenotu sociāli emocionālo mācīšanos, kā arī piedāvāti praktiski paņēmieni skolēnu sociāli emocionālo kompetenču novērtēšanai klasē, lai sekmētu un atbalstītu turpmāku mācīšanos.

Projektā skolu administrācijas pārstāvjiem un skolotājiem tika nodrošināti divu dienu mācību semināri un sniegts atbalsts skolēnu sociāli emocionālo prasmju attīstīšanai. Arī pēc projekta beigām skolu konsultanti piedāvā skolām, kas ir ieinteresētas ieviest sociāli emocionālo prasmju pieeju skolā, sazināties ar skolu konsultantiem:

Elīna Seleviča	+371 26555540,
Zinta Biseniece	+371 29175870,
Ingūna Griškēviča	+371 29151509,
Elita Šneidere	+371 28623625,
Zaiga Jemeljanova	+371 26744469.

Projekts "Mācīties būt" tiek īstenots ar Eiropas Savienības ERASMUS + Rīcībpolitikas eksperimentēšanas (Policy Experimentation) apakšprogrammas atbalstu.

Rokasgrāmata: Metodiskie paņēmieni skolēnu sociāli emocionālo prasmju novērtēšanai skolā un instrumenti skolēnu sociāli emocionālo prasmju novērtēšanai (izstrādāta Valsts izglītības satura centra īstenotā Erasmus + projekta "Mācīties būt" ietvaros)

Materiāls lejupielādei pieejams: <https://learningtobe.net/resursi/?lang=lv>.

Rokasgrāmata primāri ir paredzēta pamatskolu skolotājiem. Tajā iezīmēti galvenie principi, lai skolā sekmīgi īstenotu sociāli emocionālo mācīšanos, kā arī piedāvāti praktiski paņēmieni skolēnu sociāli emocionālo kompetenču novērtēšanai klasē ar mērķi sekmēt un atbalstīt turpmāku mācīšanos. Sociāli emocionālā mācīšanās ir salīdzinoši jauna un strauji augoša joma, kurā visā pasaulē ik dienu parādās jauni pētījumu rezultāti un izglītības prakses.

Rokasgrāmata necenšas sniegt pilnīgas un visaptverošas zināšanas par sociāli emocionālo mācīšanos, tās mērķis ir drīzāk atbalstīt pedagogus viņu

praktiskajā darbā skolā, kā arī sekmēt turpmāko novērtēšanas prakšu attīstību.

Lai arī "Rokasgrāmata" primāri ir paredzēta pamatskolu skolotājiem, to savā darbā var izmantot arī citu vecumposmu skolotāji, kā arī profesionāli neformālajā izglītībā, to skaitā jaunatnes darbinieki, sporta treneri, mākslas skolotāji, kā arī citi speciālisti, kuri strādā ar bērniem un jauniešiem. Svarīgi, lai visiem, kuri strādā ar bērniem un jauniešiem, būtu vienota izpratne par sociālo un emocionālo attīstību, kā arī kopējas novērtēšanas prakses, kas sekmētu turpmāku mācīšanos.

SEM rīki un metodes palīdz gan skolēnam, gan skolotājam

Intervija ar Ilģuciema vidusskolas direktora vietnieci Gunu Puduli.

Ar Gunu Puduli tiekamies tieši pēc konferences, kurā vairāki VISC projekta “Mācīties būt” dalībnieki stāstīja par savu pieredzi un novērotajām pārmaiņām. Ilģuciema vidusskola bija viena no skolām, kas piedalījās projektā un izmēģināja sociāli emocionālos rīkus un metodes skolā un klasē. “Kad sāk kaut ko jaunu darīt, ir sajūta, ka tie jau ir tādi mazi soliņi, ko mēs darām. Bet, gatavojoties konferencē, bija iespēja apkopot un ieraudzīt ikdienas darbā paveikto no malas. Jā, ir gandarījums par paveikto, ir daudz izdarīts,” viņa atzīst.

Guna Pudule, Ilģuciema vidusskolas direktora vietniece

Sagatavoja Inese Leitāne, Skola2030
Foto no Gunas Pudules personiskā arhīva

Jūs savā prezentācijā “Sociāli emocionālie rīki un metodes klasē” runājat par drošības izjūtu, laimes izjūtu, prieku bērnos. Taču liela daļa vecāku no skolas joprojām vairāk gaida rezultātus – atzīmes pārbaudes darbos un eksāmenos, un šīs

gaidas jūt arī skolotāji. Kā jūs teiktu – kāpēc sociāli emocionālās prasmes arī ir svarīgas skolēnam?

Viens no ieguvumiem sociāli emocionālo prasmju attīstīšanā arī ir mācību sasniegumu uzlabošanās. Bet tas nenotiek uzreiz, rezultāti var nebūt tajā pašā vai pat nākamajā gadā. Tas ir ilglaicīgāks darbs. Un, protams, skolotāji izjūt spiedienu pēc atzīmēm, jo skolas tradicionāli tiek mērītas pēc skolēnu rezultātiem centralizētajos eksāmenos. Tas ir viens no svarīgajiem kritērijiem vecākiem, izvēloties skolu bērnam. Lai gan – nesen devīto klašu vecāku kopsapulcē mani patīkami izbrīnīja kāda skolēna mammas attieksme. Viņa teica – mēs paliksim šajā skolā mācīties arī vidusskolā, desmitajā klasē, nemainīsim skolu, jo mums patīk sociāli emocionālā vide, kas veidojas šeit, tas, pie kā jūs strādājat, un man svarīgākais ir, ka mans bērns šeit jūtas labi. Ja skolēns labi jūtas, viņš arī būs ieinteresēts mācīties, un tad arī akadēmiskie sasniegumi un rezultāti neizpaliks.

Kādi ir jūsu novērojumi – vai ir uzlabojušās attiecības starp skolēniem un starp skolotāju un skolēniem kopš SEM rīku izmēģināšanas, un, ja ir, tad kā?

Jā, tas mums bija pārsteigums. Protams, nav nekādu rīku, ar ko izmērīt un parādīt šīs pārmaiņas, ir tikai vērojumi. Projektā iesaistījām dažādas klašu grupas, bet vislielākās pārmaiņas novērojām tieši sākumskolā, pirmajās klasītēs. Sākotnēji bija bērni, kas mēdza sākt raudāt, krist gar zemi vai citādi izrādīt, ka kaut kas nepatīk, kad nesanāk, bet tad, kad skolotājs sāka strādāt ar emocijām, stāstīt arī par sevi, kā emocijas pārvaldīt, kā reaģēt dažādās situācijās, piemēram, kad kāds ir atņēmis zīmuli, izspēlējot šīs situācijas, tad ievērojām

pozitīvas pārmaiņas. Nav jau tā, ka, sēžot savā direktora vietnieka kabinetā, es šos bērnus vairs nedzirdu, bet ir lielāks miers, bērni mierīgi iet uz ēdnīcu, savstarpēji mierīgi sarunājas, gaisotne ir pavisam cita.

Par septītajām, astotajām klasēm jāsaka – tas ir pusaudžu posms, kur savstarpējās attiecības ir ļoti aktuālas, ir līderi, kuri grib izvirzīties, parādīt savu varu, un šajā vecumposmā ir iespēja klasē izspēlēt dažādas lomu spēles. Ļoti daudz dara klases audzinātāji, izspēlējot dažādas iespējamās situācijas. Un tad, kad līdzīga situācija parādās dzīvē, skolēni aizdomājas – pag, šādi nevajadzēja, jārikojas citādi. Viņi mācās un reflektē par savu rīcību konkrētā situācijā, un viņiem palīdz izspēlētā shēma, kā pieņemt lēmumus un rīkoties konkrētā situācijā.

Reizēm dzirdam, ka skolotājs klasē paceļ balsi, jo bērni viņā neklausās. Skolotājam šajā stundā ir paredzēts kaut ko iemācīt, viņš pēc labākās sirdsapziņas to grib izdarīt, bet bērni neklausā. Kā ir ar disciplinēšanas momentu? Cik tas ir svarīgs?

Disciplīnas jautājumi jau nav atrauti no mācību darba. Ja stunda ir strukturēta – tai ir ievaddaļa, ir vidus daļa un nobeigums, ir izvirzīts sasniedzamais rezultāts, ir atgriezeniskā saite, – ja skolotājam ir skaidras instrukcijas – kas jādara, kā jārikojas, skaidri noteikumi, – tad disciplīnas problēmas parasti nerodas. Tās rodas tajās situācijās, kad skolotājam nav skaidra plāna, ko darīt, jo tad ir plāns skolēniem, un viņi to izmanto. Ja skolotājs nezina, kā attiecīgajā situācijā rīkoties, tad viņš paceļ balsi, jo tobrīd tas ir viņa vienīgais instruments, kā viņš var skolēnus savaldīt. Tāpēc skolotājiem ir ļoti vajadzīgas supervīzijas un atbalsts – kad viņš var atnākt un pārrunāt situāciju, izvērtēt, kā tādā brīdī labāk reaģēt. Arī skolotājiem ir vajadzīgs treniņš un refleksija, darbs ar sevi. Līdz ar to

SEM rīki ir palīdzoši arī skolotājiem. Sociāli emocionālās kompetences attīstīšana palīdz un noder dzīvē kopumā.

Jūsu skolā droši vien arī ir bērni, ar kuriem skolotāji īsti netiek galā. Kāda ir jūsu skolas pieredze šajā ziņā?

Viena no metodēm, kas ir projekta sagatavotajā SEM rīku rokasgrāmatā, ir atbildīga saruna. Nevis pateikt vienkārši: "Tev jādara tā, un viss!", bet skolotājs un skolēns vai nu starpbrīdī, vai pēc stundām apsēžas viens otram blakus, nevis pretī, un pārrunā radušos situāciju – kāpēc ir noticis tā, kā notika. Šajā sarunā ir konkrēti soļi. Šo metodi var lietot jebkurš skolotājs. Sākumskola ir vislabākais laiks, kad sākt ar to strādāt.

Manuprāt, ir ļoti vērtīgi jau tas vien, ka bērni mācās savas emocijas nosaukt. Dažkārt pat pieaugušajam ir grūti to izdarīt.

Jā, sākumā parasti bērns nezina, nesaprot, kas ar viņu ir, kas ir noticis. Un arī skolotājiem tā mēdz būt. Sākām ar sejiņām, kam pretī ir emociju vārdi, un pēc tām skolēns mēģina nosaukt vārdā, kā viņš tobrīd jūtas.

Jūsu skolā sākumskolā pirmajā klasītē mēdz izmantot pirmsskolas metodes. Ar kādu nolūku?

Mūsu skolā ir viena drosmīga sākumskolas skolotāja, kurai sākotnējā izglītība ir pirmsskolas izglītības skolotāja un kura papildinājusi izglītību, lai varētu mācīt 1.–6. klasē. Atnākot uz skolu un redzot bērnus pirmajā klasītē, viņa atzina, ka nevar sākt stundu, kā parasti pieņemts. It īpaši pirmdienās. Bērni ir emociju pilni un nespēj uzreiz mierīgi sēdēt solos. Lai ļautu šīs emocijas izpaust, pirmdienās pirmo stundu, kas ir klases stunda, viņi velta, lai bērni varētu izrunāties, proti, visi sasēžas uz spilveniem aplīti kā

pirmsskolā. Katrs bērns uz klasi ir atnesis savu spilventiņu, tie ikdienā glabājas klasē skapītī. Katrs skolēns padalās ar skolotāju un draugiem, ko viņš šajās brīvdienās ir piedzīvojis – gan ar priecīgo, gan ar skumjo. Pēc izrunāšanās bērni ir mierīgāki un var labāk koncentrēties darbam.

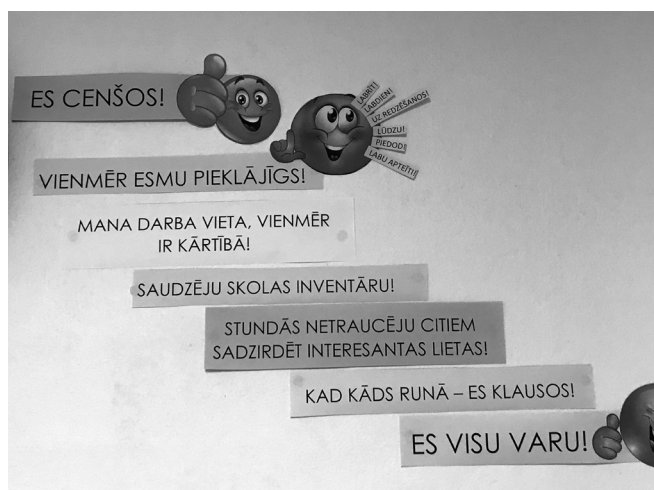
Šādos brīžos veidojas arī uzticēšanās attiecības starp bērniem un skolotāju – skolēns mācās uzticēties skolotājam. Tas, ko stāsta bērni, paliek pie skolotāja, nekur tālāk netiek stāstīts. Tad arī disciplīnas problēmas izpaliek – jo skolēns zina, ka skolotājam var uzticēties. Ja rodas kāda problēma, bērns var atnākt pie skolotāja, zinādams, ka skolotājs uzklauss un palīdzēs risināt.

Un kā vecāki pieņem pārmaiņas skolā?

Mums ir bijis informējošs pasākums vecākiem tajās klašu grupās, kas tika iesaistītas projektā. Tikāties vienu reizi, stāstījām, runājām, taču paguvām iedot tikai mazu ieskatu. Arī vecāki būtu sociāli emocionāli jāizglīto, tas noderētu ikvienam pieaugušajam.

Ir vecāki, kas vienkārši vēro, kas nu tagad notiks. Un ir tādi, kuri tradicionāli prasa no skolas tikai nodrošināt augstas atzīmes, pārējais viņus neinteresē. Vecmāmiņas izteikti prasa akadēmiskos sasniegumus. Savukārt jaunie vecāki jau vairāk domā par vidi, kurā atrodas bērns.

Mēs skolā ieviesām tādu praksi, ka reizi gadā skolotājs raksta katra skolēna izvērtējumu, aprakstot nevis akadēmiskos sasniegumus, bet citus svarīgus personības attīstības aspektus, piemēram, sociālās prasmes, sadarbības prasmes. Ir punkti, kuros skolotājs atzīmē skolā kopīgi izveidotajā veidlapā piedāvātos atbildes variantus, piemēram, ka skolēns regulāri apmeklē konsultācijas, pilda mājasdarbus. Un ir sadaļa brīvai izpausmei, kurā skolotājs var brīvi rakstīt savus profesionālos novērojumus par skolēnu – kas bērnam labi sokas, kas ir vai nav uzlabojies, kādi ir skolotāja ieteikumi vecākiem, lai atbalstītu

savu bērnu izaugsmē. Kad aptaujājām vecākus par šāda izvērtējuma lietderību, viņi visaugstāk novērtēja tieši šo skolotāja brīvās izpausmes daļu, jo tā bija personiskāka un līdz ar to vairāk uzrunāja vecākus.

Reizi pusgadā rīkojam vecāku pēcpusdienas, kad vecāki var pieteikties uz individuālām sarunām ar skolotājiem, pārrunāt, kā labāk atbalstīt bērnu. Nākot uz pārrunām ar saņemto skolotāja izvērtējumu, vecākam jau ir konkrētāki jautājumi, par ko runāt. 9

Uzziņai par Ilguciema vidusskolu

Skolēni: 560. Pamatskolā pārsvarā ir 2 paralēlklases, bet ir trīs ceturtās klases un trīs otrās klases. Vidusskolā ir pa vienai klasei katrā klašu grupā.

Skolotāji: 46 (kopā ar interešu izglītības pedagogiem).

Projektā "Mācīties būt" piedalījās visi 4., 7., 8. klašu skolotāji (ap 26 skolotājiem), taču paralēli skolā izveidojās arī skolotāju mācīšanās grupa, kas arī strādāja pie SEM ieviešanas savās stundās. Tajā bija 2 skolotāji, kas bija ieguvuši materiālus, informāciju un atbalstu šī projekta ietvaros un kuriem pievienojās vēl 3 skolotāji. Tā kā projekta informācija bija pieejama visiem skolotājiem un visi skolotāji tika ar to iepazīstināti – gan tikās ar projektā piesaistīto psihologu, gan pārrunāja pedagogiskās padomes sēdē, – tad nolēmām, ka SEM ieviešana būs viena no visas skolas prioritātēm laika posmā no 2018. līdz 2021. gadam. Priekšplānā sākumā izvirzījām atsevišķus SEM aspektus un rīkus, pie kā vienoti strādāsim viss kolektīvs, un tie ir – saņiedzamā rezultāta izvirzīšana katrai stundai un pozitīvas atgriezeniskās saites sniegšana, kā arī skolas vērtību īstenošanas dzīvē.

Dati sniedz atbalstu skolu izaugsmei

Par tīmekļa platformu *Edurio*, kas jau piecus gadus palīdz skolām un skolu tīklam apkopot datus informētu lēmumu pieņemšanai un rīcībai.

Sagatavoja Gatis Narvaišs, Lauma Tuča, Evija Rudzīte, *Edurio*
Foto: Lauma Kalniņa/Skola2030

Ikviens skola un pirmsskola ikdienā sastopas ar izaicinājumiem. Piemēram, Saldus novadā Izglītības pārvalde saņēma sūdzības par kādas novada pirmsskolas vadītājas darbu. Citos novados aktuāls ir jautājums, kāpēc bērni dodas mācīties uz blakus novada skolu. Vai iemesli tam ir saistīti ar mācību kvalitāti vai citi? Kā mums būt drošiem, ka esam labi sagatavojušies skolas akreditācijai? Kā es kā vadītājs varu pierādīt vērtētājiem, ka man ir konkrētās kompetences? Kā uzlabot mācību darbu un veicināt sadarbību? Jautājumi un situācijas, ar kurām skolas vēršas pie *Edurio*, mēdz būt ļoti dažādas.

Edurio jau 5 gadus sadarbojas ar Latvijas skolām, pirmsskolām un pašvaldībām un palīdz iegūt noderīgus aptauju datus dažādu lēmumu pieņemšanai. Sadarbībā ar pētniekiem izstrādājam aptauju saturu, piedāvājam digitālu platformu aptauju aizpildīšanai un daudzpusīgu rezultātu analīzi. Mūsu fokuss ir skolu nepārtraukta attīstība un izaugsme, ieklausoties visu iesaistīto pušu viedokļos. Lai gan aptauju izstrāde un organizēšana ir mūsu pamatdarbība, ir bijušas situācijas, kad esam ieņēmuši izglītības iestādēm neveikt aptaujāšanu. Kāpēc?

Tāpēc, ka aptaujāšana ir līdzeklis, bet nav mērķis. Mērķis ir pieņemt kvalitatīvus lēmumus, kuri veicina izglītības iestādes attīstību. Mūsuprāt, izglītības iestādes pilnvērtīgas attīstības priekšnoteikumi ir spēja godīgi paskatīties uz sevi – savām stiprajām un vājajām pusēm, būt atvērtiem atgriezeniskajai saitei un drosmīgiem pārmaiņas arī īstenot. Par šīm tēmām arī esam izdevuši 3 grāmatas un vadām nodarbības skolotājiem un skolu vadītājiem visā Latvijā. **No šīs ciešās sadarbības un gūtās pieredzes redzam, ka ir divas praktiskas darbības, kuras veic tās izglītības iestādes un izglītības pārvaldes, kurām izdodas daudzas situācijas atrisināt jau agrīnā stadijā.**

Komunikācija un sadarbība

Pirmā darbība ir laba komunikācija un ieklausīšanās iesaistītajās pusēs. Saldus novada Izglītības pārvaldes vadītāja Saulcerīte Levica par ievadā minēto gadījumu stāstīja: “Mēs būtībā bijām ļoti emocionāli saspringtā situācijā, kurā viens saka to, otrs saka to... Nu kā lai šādu konfliktu taisnīgi atrisina? To ir ļoti grūti izdarīt! Tāpēc mana iekšējā pārliecība bija, ka vajadzīgs neatkarīgs un objektīvs instruments, lai parādītu, kas tur patiesībā notiek.” Saspīlējums Saldus novadā kļuva tik milzīgs tieši nepietiekamas komunikācijas jeb pārpratumu un neziņas dēļ. Ja šādās emocionālās situācijās lēmumu izdodas nesasteigt, tas ir ļoti labi. Tad var apstāties un saprast, vai lēmuma pieņemšanai ir pietiekami daudz datu un pierādījumu. Izglītības pārvaldes profesionālā un pārdomātā rīcība, komunicējot ar iesaistītajām pusēm aptaujāšanas procesā, kā arī kopīgā rezultātu izvērtēšana ļāva rast daudz objektīvāku situācijas redzējumu. Pārvaldes vadītāja norādīja, ka viņai šī aptauja ir atgādinājusi, cik svarīga loma ir komunikācijai ar vecākiem. Neizprotot pirmsskolas izglītošanas procesa profesionālos aspektus un saņemot informāciju tikai fragmentāri, vecākiem var rasties nepilnīgs redzējums par to, kas, kā un kāpēc tiek darīts. Arī sarunas starp Izglītības pārvaldi, pagasta vadītāju un pirmsskolas vadītāju veicināja sadarbību: “Pilnīgi droši varu teikt, ka aptauja un saruna par rezultātiem palīdzēja uzlabot savstarpējās attiecības profesionālā līmenī.”

Izlasīt detalizētāk par Saldus novada pieredzi varat šeit <http://bit.ly/saldusspriedze>

Savukārt Dobeles Valsts ģimnāzija kā komunikācijas rīku izmantoja aptaujas par vidusskolas izvēli groziem. Skola aptaujāja 9. klašu vecākus un aicināja viņus mājās pārrunāt ar bērniem gan viņu redzējumu, gan arī jaunos un, iespējams, neskaidros terminus. Pēc pāris mēnešiem aptaujas deva 9. un 12. klašu skolēniem. Skolas direktore Inese Didže stāsta, ka šāda aptaujāšanas secība tika izmantota, ņemot vērā iepriekš veikto aptauju pieredzi. Skola jautāja skolēniem par karjeras izglītību, un skolēni atbildēja, ka skolā nenotiekot karjeras izglītības pasākumi. Šādas atbildes gan skolas vadībai, gan skolotājiem bija liels pārsteigums, jo ar karjeras izglītību saistīti pasākumi notiek gandrīz katru nedēļu! "Skolotāji jautāja skolēniem un sarunās saprata, ka daudzi skolēni nemaz nesasaista ar karjeras izglītību pasākumus un stundas, kurās, piemēram, jomas profesionāļi nāk uz skolu un

Skolas vadība skolotājiem lūdz reflektēt par rezultātiem rakstiski gan semestra, gan mācību gada beigās un salīdzina datus ar iepriekšējiem gadiem. Tas ir mājasdarbs klātienē sarunai, kura veidojas, balstoties rezultātos.

stāsta par savu darbu vai piedalīšanos konkursos un nometnēs. "Pēc šī gadījuma mēs sapratām, cik svarīgi ir precīzi un apzināti lietot jēdzienus, izskaidrot tos skolēniem, lietot tos ikdienā. Tagad daudz vairāk uzmanības pievēršam tam, kādus vārdus izmantojam un cik labi skaidrojam pasākumu mērķus," norāda Dobeles Valsts ģimnāzijas direktore Inese Didže.

Komunikācijas lielo nozīmi atklāja arī aptaujas par skolas sadarbību ar skolēnu vecākiem, kuras Latvijā pavisam ir aizpildījuši jau vairāk nekā 600 skolotāju un 2400 vecāku. Abu iesaistīto pušu atbildes parāda, ka pastāv liela plaša skolu un vecāku savstarpējā komunikācijā. Piemēram, vairākos būtiskos aspektos nav skaidras savstarpējās vienošanās par atbildību, proti, vecāki norāda, ka tā ir skolotāju atbildība, bet skolotāji, ka vecāku! Kurš un cik lielā mērā sekos līdzī, lai skolēni saprastu to, ko skolā viņiem māca? Kuram vajadzētu pamanīt, ja skolēnam rodas grūtības mācībās, mainās motivācija un uzvedība? Pie kā vērsties šādās situācijās? Kurš rūpēsies, lai katram skolēnam būtu labas attiecības

ar vismaz vienu klasesbiedru? Nav vienas pareizās atbildes, kā organizēt sadarbību un kādas būtu savstarpējās atbildības, taču ir ļoti svarīgi, lai skolā būtu vienota izpratne par to, ko skola sagaida no vecākiem un ko vecāki sagaida no skolas. Vairāk par secinājumiem no šīm aptaujām varat lasīt: <http://bit.ly/kadusadarbibuvelamies>.

Nobeigumā, domājot par sadarbību un komunikāciju, vēlamies uzsvērt, ka tā ir ļoti būtisks priekšnoteikums, lai varētu kopīgi strādāt pie uzlabojumiem. Tāpat izglītības iestādei ir ļoti nozīmīgi uzturēt labu komunikāciju ar pašvaldības deputātiem un sabiedrību kopumā, it īpaši laikā, kad izglītības jomā notiek būtiskas pārmaiņas. Kā izglītības iestāde var parādīt, ka tā ir mūsdienīga, iet līdzī laikam un sniedz skolēniem 21. gadsimtam atbilstošu izglītību? Kādos elementos mēs varam sagaidīt uzlabojumus, ieguldot izglītības iestādē papildu resursus? Atgriezeniskā saite, ieklausīšanās izglītības iestādes darbā iesaistītajās pusēs un skaidrojoša, pierādījumu balstīta komunikācija rada labāku izpratni par iestādes darbu un var novērst pārpratumus un problēmas, pirms tās kļūst lielas.

Nelielu, bet regulāru izvērtējumu iekļaušana ikdienā

Otra darbība, ko veic proaktīvas skolas, pirmsskolas un pašvaldības, ir datu analīzes un sava darba izvērtēšanas iekļaušana jau esošos un labi strādājošos procesos. Izglītības iestādes ikdiena ir ļoti dinamiska, un darba kārtībā pirmie izvirzās steidzami jautājumi, tāpēc bieži vien dziļai un regulārai sava darba un skolas izvērtēšanai neatliek tik daudz laika, kā vadītāji vēlētos. Šādās situācijās kā vienu no risinājumiem iesakām organizēt samērā nelielu, bet regulāru un strukturētu refleksiju un datu analīzi.

Laurenču sākumskolā šāds process ir skolotāju darba pašvērtēšana, kura sastāvdaļa ir arī *Edurio* rezultātu analīze. Nekas pārāk apjomīgs – 3 augstākie un 3 zemākie rezultāti no skolēnu aptaujām par šo skolotāju stundām, taču tas ir būtisks pamudinājums iedziļināties sava darba stiprajās pusēs un arī izaicinājumos. Skolas vadība skolotājiem lūdz reflektēt par rezultātiem rakstiski gan semestra, gan mācību gada beigās un salīdzina datus ar iepriekšējiem gadiem. Tas ir mājasdarbs klātienē sarunai, kura veidojas, balstoties rezultātos. "Mēs sarunas laikā kopīgi izvirzām skolotāja profesionālās pilnveides mērķi nākamajam gadam, tostarp arī to, kādus profesionālās pilnveides pasākumus skolotājam būtu vērtīgi apmeklēt. Īpaši priecājos un paslavēju skolotājus, ja var redzēt progresu kādās jomās," stāsta Laurenču sākumskolas direktors Kristaps Zaļais.

Savukārt Rīgas 6. vidusskolā aptauju datus analizē augusta pedagogiskajā sēdē, sasaistot tos ar iepriekšējā mācību gada izvērtējumu. Tāpat aptauju rezultātus un citus datus izmanto pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanā un no šī gada arī, lemjot par skolotāju atalgojumu. Skolas direktora vietniece mācību darbā Jogita Griķe stāsta, ka skolā mācību gada beigās notiek individuālas sarunas ar skolotājiem, kurām gatavojas gan skolotāji, gan skolas vadība, t. i., skolotāji saņem jautājumus, kuri jāpārdomā, un sarunā par pamatu izmanto *Edurio* aptauju rezultātus. “Sākumā bija doma šos rezultātus dot metodiskajām komisijām apspriešanai, tomēr nolēmām, ka informācija ir sensitīva un labāk apspriest to ar katru skolotāju individuāli,” norāda Jogita Griķe. Turpinot par to, kā uzlabojies mācību darbs, Jogita Griķe saka: “Mēs tiešām redzam pārmaiņas skolotāju darbā. *Edurio* aptaujas izmantojam jau vairākus gadus un jau pašā sākumā rezultātos ievērojām, ka daļa skolotāju stundas noslēgumā neiegūst atgriezenisko saiti no skolēniem par to, ko skolēni ir iemācījušies un kas viņiem vēl jā mācās. Tāpēc mēs šai stundas sadaļai pievēršām īpašu uzmanību, un tagad stundu vērošanas parāda uzlabojumus.”

Tieši par aptaujām, kurās skolēni izsaka savu viedokli par mācību procesu, reizēm saņemam jautājumu: “Vai tiešām skolēns spēj objektīvi novērtēt stundas kvalitāti un skolotāja darbu?” Arī mēs uzskatām, ka mācību procesu, vērojot stundas, visprofesionālāk var izvērtēt izglītības eksperti. Tomēr ir trīs lietas par mācību stundām, par ko skolēniem var un vajadzētu jautāt. Tās tiek apskatītas arī mūsu aptaujā: “Skolēnu aptauja par mācību stundām”.

1. Skolēnu redzējums par savu mācīšanos. Vai es saprotu, kas man ir jāizdara katrā stundā? Vai es saprotu, kur stundās apgūtais tiek izmantots dzīvē? Vai man noder tas, ko es iemācos šajās stundās? Vai es saprotu, kāpēc atzīme par manu darbu ir tieši tāda, nevis augstāka vai zemāka? Skolotājam atbildes uz šiem jautājumiem sniedz informāciju par to, cik lielā mērā skolotāja plānotais un stundā veiktais ir sasniedzis skolēnus. Tas skolotājam palīdz saprast, vai un kur jāgroza stundu plāni un to īstenošana.
2. Skolēnu novērojumi par mācību procesu. Cik bieži tava klase uzvedas tā, kā skolotājs vēlas? Cik bieži pirms darba pildīšanas tu zini, par ko skolotājs tavā darbā liks punktus? Cik bieži jūs šajās stundās pārrunājat un labojat kļūdas? Cik bieži skolotājs atbild

uz taviem jautājumiem? Atbildes uz šiem jautājumiem skolotājam ļauj pārliccināties, vai nav būtisku atšķirību starp viņa un skolēnu redzējumu par mācību procesu. Reizēm rezultātos parādās atšķirības skolēnu un skolotāja redzējumā, cik liela ir dažu skolēnu uzvedības vai aktivitātes ietekme uz mācību procesu visai klasei.

3. Skolēnu ieteikumi un komentāri. Skolēnu komentāri reizēm var būt subjektīvi, taču mācīšana un mācīšanās notiek sadarbībā starp skolotāju un skolēniem, un ir būtiski, ka visi labi izprot sadarbības procesu un var nākt ar ierosinājumiem tā uzlabošanai. Reizēm komentāri ir arī pateicība skolotājiem par labu darbu un par stundām, uz kurām skolēni iet ar prieku.

Izglītības iestādēs katra diena ir problēmu risināšana un kompleksu lēmumu pieņemšana, un mēs ļoti priecājamies, ka arvien vairāk gan izglītības profesionāļu vidū, gan sabiedrībā kopumā mēs esam droši runāt par izaicinājumiem un varam atzinīgi vērtēt tos, kas par tiem runā un risina. Liels paldies Saldus novada Izglītības pārvaldei, Dobeles Valsts ģimnāzijai, Laurenču sākumskolai un Rīgas 6. vidusskolai, kas bija atvērti dalīties ar saviem stāstiem! Mūs ļoti aizrauj sadarbība ar cilvēkiem, kuri atskatās uz paveikto un plāno nākamos soļus, lēmumu pieņemšanai izmantojot datus. **2**

***Edurio* skaitļos**

Dibināts Latvijā, 2014. gada jūnijā.

41 Latvijas pašvaldība ir lietojusi *Edurio* Izglītības pārvalžu / Izglītības nodaļu funkcionalitāti.

2019./2020. m. g. Latvijas izglītības iestādēs veikts jau vairāk nekā 1000 aptauju.

Kopumā *Edurio* platformā respondenti ir snieguši vairāk nekā 23 miljonu atbilžu uz aptauju jautājumiem.

5 populārākās aptaujas *Edurio* aptauju bibliotēkā 2019. / 2020. m. g.

Vecāku vispārīgā aptauja.

Aptauja par izvēļu groziem vidusskolas posmā.

Aptauja par jaunā mācību satura ieviešanu pirmskolas.

Aptauja par mobingu sadarbībā ar “Neklusē”.

Aptauja skolas pašnovērtējumam.

Bērnu mācīšanās redzama vecākiem

Kā sadarbībā ar vecākiem atbalstīt bērnu izaugsmi – Rīgas pilsētas sākumskolas pirmsskolas grupas pieredze

Pirmsskolā vecāki parasti izrāda lielu interesi par bērna ikdienas gaitām un, nākot pakaļ savam bērnam, mēdz apjautāties: “Kā jums šodien gāja?” Dzīvā saruna ar skolotāju par bērna ikdienu ir būtiska, bet kā vēl vecākiem var dot iespēju uzzināt, kā bērns pavadījis dienu, ko mācījies?

Sagatavoja Liene Rolanda, Agnese Braunberga,
Rīgas pilsētas sākumskolas pirmsskolas skolotājas
Foto no Rīgas pilsētas sākumskolas

Informatīvā jeb “runājošā” siena – gan bērniem, gan vecākiem

Grupā ir daudzveidīgās “runājošās” sienas. Ir informatīvas – par apkārtējām aktualitātēm, piemēram, mēneša plāns vecākiem, kalendārs (mēneša, gada), dienas gaita, kur vecāks un bērns var sekot līdzi ikdienas aktualitātēm. Un ir tematiskās “runājošās” sienas, kur vērojams, ko bērni pašlaik mācās. Tur parādās temata izklājums, ko mēs esam uzzinājuši, ko darām (procesa

atspoguļojums), kā arī tas, ko vēlamies izzināt, izdarīt. Pašlaik mums ir temats “Reiz pasakā”, kur izspēlējam stāstu “Kas teica ņau?”. Ziemassvētkos mūsu skolas skolēni izspēlēja Hansa Kristiana Andersena pasaku “Sniega karaliene”, un redzētais pirmsskolas bērniem palīdzēja izplānot mūsu izrādi. Piemēram, izveidojām “ideju zirkli”, kas darāms izrādei: jābūt kādai dziesmai, dejai, tekstam (dzejolim), dekorācijām, maskām, un ķērāmiem pie darba! Ar laiku mūsu sienas tika papildinātas ar pašu veidotu epizožu attēliem, atspoguļojot to, kas notiek atsevišķās stāsta daļās. Tas palīdzēja ne vien vecākiem ieraudzīt, ko bērni paveikuši, bet arī pašiem bērniem saprast un veidot stāsta secību.

Nedēļas apskats vecākiem

Dzīvojam tehnoloģiju laikmetā, kad telefona funkcijas ļauj ātri un kvalitatīvi fiksēt bērnu ikdienas mirkļus. Rīgas pilsētas sākumskolas pirmsskolā katru nedēļu top **nedēļas apskats vecākiem** ar īsu aprakstu par svarīgākajiem notikumiem un fotogrāfijas, kas ir ielādētās kopīgā mapē. To gatavo skolotājas. Katra dienas aktivitāte, kā arī dažreiz bērnu brīvā spēle – tas viss tiek iemūžināts fotogrāfijās, nedēļas beigās apkopots un nosūtīts vecākiem.

Iespējams, radīsies jautājums: pa kuru laiku skolotāji spēj to visu fiksēt? Protams, ne vienmēr ir jāfotografē, bet brīdī, kad bērni paši ir nodarbināti mācību procesā (īstenojot pašvadītu mācīšanos), skolotājai parādās laiks arī bildēšanai. Arī bērni ir jau pieraduši, ka svarīgākās darbošanās tiek fiksētas, dažreiz pat ietur pauzi, lai skolotājai būtu laiks pāris sekundēs uzņemt fotoattēlu. Reizēm jau bērni paši saka: “Re, mums izdevās! Vai vari, lūdzu, nofotografēt un parādīt mūsu mammai, tētim?”

Šajā vecāku ziņu izdevumā atbildam uz 3 svarīgiem jautājumiem: KO mēs darām, KĀPĒC mēs to darām un KĀ mēs to darām? Vecākiem ir ļoti dažāda izpratne par mācīšanos, tāpēc ir būtiski sniegt šos īsos skaidrojumus, piemēram, kādas prasmes tiek attīstītas, darot konkrēto darbiņu.

Vēl šajā ziņu lapā ir informatīvas ziņas, piemēram, par kādu kopīgu plānotu pasākumu vai par kādām izmaiņām ikdienā, ja tādas ir radušās. Un, protams, īpašais PALDIES kādam bērnam, vecākam par īpašu atbalstu vai labo darbu.

Līdz šim esam sagatavojušas jau 19 šādas iknedēļas ziņu lapas, un atgriezeniskā saikne un atsauksmes, ko saņemam no vecākiem, ir pozitīvas un pacilājošas. Vecākiem tā ir lieliska iespēja kaut ar acu kaktiņu tuvu ielūkoties savu lolojumu ikdienā. Tas viņiem dod tik nepieciešamo drošības izjūtu, savukārt skolotāji iegūst vecāku uzticēšanos, un tā veidojas ģimeniskas attiecības. Turklāt šie apkopojumi noder skolotāju darba plānošanā – mums vienmēr ir iespēja apskatīt, ko esam grupā jau darījuši, kas bērniem ir patīcis, ko esam kopīgi piedzīvojuši.

Individuālas sarunas ar vecākiem

Otra būtiska lieta – **individuālas sarunas ar vecākiem** par katra bērna labjutību un izaugsmi pirmsskolā. Tā ir plānota saruna ar vecāku par bērna stiprajām pusēm, par viņa individuālo izaugsmes sasniegumu atbilstoši mācību programmai, plānotajiem sasniedzamajiem rezultātiem. Kopā ar vecāku izvērtējam bērna individuālo attīstības *portfolio* un *darbiņu burtnīcu*, izrunājam fiksētos pedagoģiskos novērojumus, kā arī sniegumu attiecībā pret plānoto sasniedzamo rezultātu. Uzklusām arī

vecākus – ko viņi grib pateikt par savu bērnu, viņu bažas un novērojumus, jautājumus. Sarunas beigās abas puses vienojas par atbalsta veidiem atsevišķās mācību jomās, vispārīgajās prasmēs vai par bērna sociāli emocionālo prasmju pilnveidi mācību procesā. Šajās sarunās vecāki iegūst drošības izjūtu par to, kā attīstās viņa bērns, ka viņš ir pamanīts, ievērots, par viņu rūpējas. Sarunas notiek vienu vai divas reizes gadā un ilgst vismaz pusstundu, bet reizēm pat līdz stundai. Pēc nepieciešamības – vairāk un biežāk. Sarunās piedalās viens vai abi vecāki un abas skolotājas.

Vecāki viesojas pie bērna grupā

Mūsu pirmsskolā **vecāki vienmēr gaidīti ienākt grupā un būt kopā ar bērnu**. Vecākus mudinām no rītiem bērnus vest uz pirmsskolu laikus un tāpat laikus ierasties pēcpusdienās, lai nebūtu steigas, lai būtu brīvs brīdis, ko pavadīt ar bērnu grupā, jo mazajiem tas ir būtiski. Pirmsskola ir liela viņu ikdienas daļa, un viņi vēlas, lai vecāki redz un zina, ko viņi dara kopā ar saviem draugiem un skolotājām. Pirmsskolā bērni pavada ilgāku laiku nekā savās mājās! Mūsu durvis ir vienmēr atvērtas ikvienam. Kādreiz ienāk brālis, lai apskatītos, kā jūtas māsa, citu reizi ienāk vadītāja, skolas speciālais skolotājs, logopēds, lai sasveicinātos un būtu kādu laiku kopā ar mums, pavērotu, kā mums iet. Un mums tas patīk! Visi kopā veidojam lielas ģimenes un mājas sajūtu. Vakaros bieži bērni lūdz vecākiem “Vai vēl varu desmit minūtiņes padzīvoties?”, “Kāpēc, mammīt, atnāci tik agri?”. Lielākais prieks bērnam ir tad, ja vecāks pēc

darba atrod laiku uzspēlēt kādu rotaļu kopā ar visiem bērniem. Šāda kopā būšana veido izjūtu, ka ģimene arī pieder pie pirmsskolas dzīves un ka nošķirums starp ģimeni un skolu nav nepārvarama plaisa. Tā veidojas plašāka kopiena, kurā savukārt veidojas līdzīga izpratne un kopīgas vērtības, pat ja vecākiem ir dažādas prasības, priekšstatīti un pārlicība.

Jāpiebilst, ka adaptācijas periodā, kad bērniņš sāk apmeklēt pirmsskolu, vecāki var nākt līdzī grupiņā. Cik ilgi – tas ir ļoti atkarīgs no katra bērna. Dažam vajag stundas, citam dienas, nedēļas. Tas ir jautājums par uzticēšanos pirmsskolai. Kad vecāks izveido uzticēšanās attiecības, tad arī bērns jūtas droši.

Mūsu pirmsskolā grupas durvis vienmēr ir vaļā, un arī lielie bērni, skolēni, bieži labprāt padzīvojas ar mazajiem, kopā spēlē spēles, dažreiz pievienojas mācību procesam, tādējādi cits no cita mācoties un saliedējoties.

Vecāki kopā ar bērniem veido talismanu, kas sniedz drošības izjūtu

Ja vecāki jūtas droši, tad arī bērns tā jutīsies. Arī pirmsskolā 1. septembris bērniem ir emocionāli ļoti piesātināta diena. Tā ir diena, kad satiec arī **jaunus draugus**, kad apkārtējā **vide** un **dienas ritms** bērniem ir jauns vai pa vasaru aizmirsies. Kas gan var būt drošāk, ja blakus ir mamma, tētis, ar kuru kopā ir iespēja visu izpētīt un iepazīt! Uzsākot jauno mācību gadu, pirmajās dienās bērni kopā ar vecākiem veido talismanu, kurš vienmēr būs grupā un kopā ar bērnu, sniegs tam drošības un piederības izjūtu.

Svētki kopā ar vecākiem

Organizējot svētkus, vecāki nav tikai no malas vērotāji ar fotoaparātiem rokās, bet ir aktīvi svētku līdzdalībnieki. Piemēram, Miķeļdienā bērni izspēlēja stāstu, dziedāja un spēlēja rotaļas kopā ar vecākiem. Ziemassvētkos organizējam darbnīcu vecākiem, kur viņi paši darina dāvanas saviem bērniem. Šogad piedāvājam izgatavot filca auduma piekariņu un veselīgās konfektes. Iesaiņojām kastītēs un ielikām tās Rūķa maisā. Bērni saņēma ar mīlestību un labām domām vecāku darinātu dāvanu. Svētku gatavošanās laikā neizpaliek arī kopīgas sarunas un notikumu nostāsti, kas mūs vieno! Svētki tiek svinēti kā kopā būšana visai ģimenei.

Bērna darbu portfolio

Pie mums katram bērnam ir sava darbu mape / **portfolio** un izveidota **Darbiņu burtnīca**. Pie mums katrs pats uzņemas atbildību par mācību procesa virzību un kvalitāti. Gandrīz katru dienu kādā brīdī bērni pēc savas ierosmes izvēlas kādu rakstu darbiņu rakstītprasmes, lasītprasmes vai matemātisko prasmju attīstībai. Skolotājas sagatavotās darba lapas bērniem ir brīvi pieejamas grupā “Valodas” vai “Matemātikas” stūrītī. Kad darbiņš ar skolotājas atbalstu vai bez tā ir pabeigts, bērni zina, ka tam vieta ir katra paša sagatavotā Darbiņu burtnīcā. Bērni to tur ielīmē. Tā veidojas vērtīgs materiāls, lai varētu novērtēt katra bērna prasmes un zināšanas (kognitīvo attīstību, mācību jomu pamatprasmes), kā arī iespēja laika gaitā redzēt katra bērna personisko izaugsmi.

Ikdienas vidē bērniem ir pieejami dažādi materiāli ar valodas, matemātikas jomas vingrinājumiem un domāšanas uzdevumiem. Paši bērni ir noformējuši savas burtnīcas un labprāt lepni rāda un stāsta saviem vecākiem par paveiktiem darbiem. Mums ir jauktās grupas bērni (3–7 gadi), bet šīs burtnīcas ir katram bērnam. Arī pašam mazākajam ir būtiski apzināties, ka es varu un daru! Viņi lepojas un ir gandarīti par paveikto.

Mapes atrodas grupā un ir vienmēr pieejamas bērniem, lai viņi paši varētu patstāvīgi papildināt tās ar saviem darbiem. Tās tiek paņemtas uz vecāku individuālajām sarunām, savukārt mācību gada beigās skolotājs kopā ar bērnu izvērtēs un atlasīs darbus, kurus pēc tam apkopos un noformēs kā mācību gada grāmatu. Kopā ar bērnu pierakstīs arī viņa stāstus par šiem darbiem. Šo grāmatu katrs bērns saņems līdzī mājām.

Dalīšanās ar noderīgu un izglītojošu informāciju

Esam iecerējuši sadarbību ar vecākiem izvērst vēl vienā jomā. Ir plānots reizi mēnesī nosūtīt vecākiem noderīgu,

izglītojošu informāciju par dažādiem ar bērnu attīstību saistītiem jautājumiem – par katra vecumposma svarīgākajiem attīstības jautājumiem, par bērnu mācīšanās, uztveres jautājumiem, par sensitīvajiem periodiem bērnu attīstībā, par vecāku un bērnu attiecībām, par bērnu emociju pasauli un citiem psiholoģiskas dabas jautājumiem. Bieži vien skolotājām, veicot gan mācību darbu grupā, gan novērošanas darbu, ir iespēja pamanīt kaut ko svarīgu, kas skar vairākumu bērnu attiecīgajā brīdī, un tad ir lieliska iespēja izmantot šādu izglītojošu informāciju, kas var palīdzēt vecākiem izprast savu bērnu uzvedību un veidot dziļākas attiecības ar saviem bērniem. Protams, mūsdienās ir ļoti plaši publiski pieejama psiholoģiska saturs informācija par bērnu attīstības jautājumiem, taču ne vienmēr iespējams atrast aktuālo tieši īstajā brīdī. Skolotāji ar savām uzkrātajām zināšanām un pieredzi var būt lieliski palīgi šādos gadījumos, turklāt tā tiek lieliski stiprināta vecāku un skolotāju sadarbība un savstarpējā uzticēšanās. Piemēram, februārī ieteicām izlasīt rakstu par to, kā uzprast uzvedības problēmas un mazināt trauksmi, kā arī *Skola2030* sagatavoto bukletu vecākiem par pārmaiņām izglītībā <https://www.skola2030.lv/vecakiem/pirmsskola>. Izdevuma veidošanā piedalās visas skolotājas, iesaistās arī sporta un mūzikas skolotājas.

Bērni ar vecāku palīdzību tiek pie grupas mājdzīvnieka – krabja

Interessants un iedvesmojošs ir arī stāsts par to, kā grupiņa tika pie mājdzīvnieka – krabja. Bērni vēlējās kādu dzīvnieku akvārijā, izpētīja dažādas iespējas un balsojot visi nolēma, ka tas būs krabis. Un krabi nopelnīja... Interesanti, kā? Te arī vajadzēja vecāku iesaistīšanos un palīdzību. Bērni kopā ar skolotājām sagatavoja priekšnesumu, ko kādā pēcpusdienā jaukā un mājīgā gaisotnē grupā parādīja vecākiem. Pasākumam bija sagatavota ziedojumu kastīte, lai vecāki varētu finansiāli atbalstīt bērnu ieceeri – krabja iegādi. Nākamajā dienā ar milzīgu aizrautību bērni paši skaitīja iegūto naudu un rēķināja, vai tā pietiks krabja iegādei. Liels bija gandarījums un prieks, ka naudas pietika gan krabim, gan barībai! Bērniem šis process lieliski atklāja, kā reālajā dzīvē notiek lēmumu pieņemšana, proti, kļūva redzams tas, kā lēmumus pieņem, kāds ir ceļš, kas jānoiet, lai piepildītu savu sapni, cik daudz pūļu un spēka tam jāvēlēt, kā strādāt komandā, kas iet uz kopīgu mērķi. Un kāds ir prieks un gandarījums par izdošanos!

Protams, katram pasākumam un idejas īstenošanai ir vajadzīgs laiks un atbalstoša skolas komanda, vecāki! Rīgas pilsētas sākumskolā mums tāda ir. Gan liels, gan mazs uz skolu nāk ar prieku, un vecāki bieži vien no bērniem dzird: "Kad beigsies brīvlaiks? Mēs gribam uz

Grupiņas mājdzīvnieku – krabi – bērni ar vecāku palīdzību izvēlējās un nopelnīja paši.

skolu!" Tas nozīmē, ka bērni pie mums jūtas droši un labi, un tas ir mūsu kopējais nopelns – veiksmīgas vecāku un skolotāju sadarbības rezultāts.

Vecāku viedokļi

Laura, mamma, meitai 5 gadi:

"Grupiņā ir tāfelīte, uz kuras ir uzrakstīts aktuālais temats, ko bērni apgūst. Uz sienām ir arī vizuālie materiāli. Tie vēsta par to, kas grupiņā notiek un par ko bērni, piemēram, šajā mēnesī mācās. Mēs, vecāki, vedot bērnus uz skoliņu, to redzam. Līdz ar to varam arī mājās par to parunāties.

Svarīgas ir arī sarunas ar skolotājām. Man patīk, ka skolotājas vienmēr atrod laiku, lai aprunātos, – no rītiem, kad atvedu, vai vakarā, kad nāku pakaļ. Skolotājas ir pieejamas saziņai, un nav jāgaida vecāku sapulce. Dažreiz skolotājas pašas pienāk un pastāsta, kā bērnam iet, un stāsta nevis sliktu, bet to, kas labs noticis, un man tas ļoti patīk. Man bērna emocionālā labsajūta ir ļoti svarīga, tas, ka viņam patīk un viņš grib nākt uz skoliņu, rotaļāties, jo caur rotaļām, brīvā pieejā viņi arī mācās. Līdz šim nebiju domājusi arī par to, ka speciāli jānāca rakstīt vai lasīt, bet meita ir iemācījusies rakstīt burtus un jau raksta vēstulītes draugiem, – kad nosauc burtus, viņa tos pieraksta.

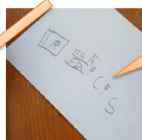
Vēl ļoti svarīgs ir tas laiks, ko pavadām kopīgos darbos. Mēs, vecāki, kopā ar bērniem piedalāmies skolas uzpošanas un sakārtošanas darbos pirms mācību gada sākuma – tīrām, šķirojam spēles u. tml. Bērni labprāt pastāsta un izrāda, kas un kur viņiem grupiņā atrodas vai kam kur jābūt. Man liekas, ka bērniem ir svarīgi gan kopā pavadītais laiks, gan tas, ka viņi var izrādīt savu vidi vecākiem, jo viņi tajā pavada lielu daļu dienas. Tas dod drošības izjūtu gan bērniem, gan vecākiem. Arī svētku svinēšana kopā bērniem daudz nozīmē – kopā svinam vai spēlējam kādu spēli. Reizēm bērni paši izdomā savus

Februāris, ziņu lapa nr. 21

Nedēļa iesākās ar domām un darbiem par mūsu stāstu, kā iejusties tēlos: kaķis, suns, bite. Noskatījāmies filmiņu par bites lidojumu un izspēlējām dažus fragmentus no stāsta. Mēģinājām pārvērst ciparus dažādos vizuālos tēlos.

Cik patīkami skatīties, ka bērni paši raksta savām vajadzībām!

Tās esot pases

Otrdien svinam Dominikam vārda dienu! Zīmējam apsveikumus un ēdam saldumus. Turpinām darbu pie stāsta dekorācijām. Trešdien atklājam, ka mūsu krabis ir atkal nometis ādu. Ļoti interesanti, kāpēc...

Ceturtdien svinam Ketrīnas dzimšanas dienu! Taisām apsveikumus, dziedam dziesmu, ēdam kūku!!!

Turpinām suņu dzīves tēmu. Milzīgs prieks par grupas jaunākajiem bērniem, kuri ir uzbūvējuši pirmo princeses pili savā dzīvē!

Piektdiena paiet kā mantu diena un fotografēšanās diena kopā ar Māritēs foto kompāniju!

INFORMĀCIJAI!

13.februārī grupā plkst.17 plānojas stāsta "Kas teica Nau!" izdzīvošana kopā ar brāļiem, māsām un vecākiem.

Vairāk bildes <https://failiem.lv/u/g6kkyu7n#sign-up>

Skolotājas: Agnese, Liene, Sintija un Halina.

jau labprāt palika skoliņā un pēc pusgada jau grib uzkavēties pat pēc dienas beigām. Vajadzības gadījumā vienmēr varam sazināties – skolotājas atraksta izziņu vai ļauj sazināties un parunāties, ja bērns ir par kaut ko satraucies, un tas dod drošības izjūtu gan bērnam, gan vecākiem.

Ļoti patīk, ka skolotāja pamana un pievērš uzmanību, ja rodas kāda problēma, un meklē individuālu risinājumu, iesaistot gan vecākus, gan pārējos skolotājus. Dēlam nepatika iet uz sportu, un skolotāja aicināja izrunāt šo situāciju ar bērnu, saprast cēloni, pārrunāja to arī ar sporta skolotāju. Noskaidrojās, ka dēls baidās, jo citi bērni var uzskriet viņam virsū. Skolotājas, to saprotot, piedāvāja piedalīties tik, cik viņš ir gatavs, un deva iespēju pasēdēt malā, ja tā drošāk. Plāns B viņam deva drošības izjūtu, un, sēžot malā, viņš pats jau atkal jūta vēlmi iesaistīties. Ir svarīgi, ka skolotājas šādas lietas neatstāj pašplūsmā, bet runā un risina.

Ļoti patīk nedēļas ziņu lapa, ko sūta vecākiem. Tā liek iedziļināties tajā, ko bērni pa nedēļu ir darījuši. Citādi mēs neuzzinātu ne pusi no tā. Turklāt mēs varam par to sarunāties ar bērnu. Ziņu lapā ir arī informācija par tuvākajām aktivitātēm, pasākumiem un lietām, ko būs nepieciešams paņemt līdzi. Vērtīgi ir arī tas, ka skolotājas, piedalījušāsursos un ieguvušās jaunu informāciju, dalās arī ar vecākiem. Iepriekšējā ziņu lapā bija 5 metodes, kā pārvarēt stresa situācijas.”

Uzziņai

Rīgas pilsētas sākumskolas pirmsskolas grupā ir 17 jaukta vecuma bērni (3–7 gadi). Dienas pirmajā pusē strādā viena audzinātāja kopā ar audzinātāja palīgu, otrajā dienas daļā tikai skolotāja. Ikdienā pievienojas arī mūzikas, sporta, deju skolotājas, kuras darbojas arī ar skolas bērniem.

noteikumus, un skolotāja viņiem to ļauj. Man liekas, tas viņiem ir svarīgi – ka viņiem ir kaut kas savs.

Meitai patīk skoliņā, un viņa vienmēr vēlas, lai tad, kad aizeju pakaļ, es vēl uzkavētos kādu brīdi kopā ar viņu. Gaidīšana 10 minūtes ir minimums, reizēm sagaidām, kad visi bērni aiziet. Viņai patīk piedzīvot dažādu laiku grupiņā – gan ar daudz bērniem, gan bez bērniem.

Nedēļas apskats ir ļoti vērtīgs. Parasti jau, ja bērnam viss ir labi, vecāki neiedziļinās, bet, saņemot šo apskatu, ieraugu, cik daudz bērni pa nedēļu ir darījuši, cik piepildīta un krāsaina bijusi viņu nedēļa.”

Edgars, tētis, dēlam 5 gadi:

“Mūsu dēlam nebija viegli uzsākt bērnudārza gaitas, viņš bija izteikts mājas bērns. Ļoti palīdzēja skolotāju individuāla pieeja un atbalsts, kas palīdzēja iejusties. Sākumā varējām kaut vai visu laiku pavadīt grupā kopā. Pēc skolotāju ieteikuma sākām nākt uz 2–3 stundām, tad jau palikām pusi dienas. Visā šajā laikā audzinātājas meklēja kopīgu valodu, lai palīdzētu bērnam iejusties, ieteica, par kādām situācijām mājās aprunāties. Adaptācijas periods bija pat īsāks, nekā bijām gaidījuši, pēc pāris nedēļām dēls

Skola2030 atbild uz skolotāju jautājumiem

Kuram pirmsskolā jāplāno ziņa bērnam: iestādes metodikā, lai tā būtu vienota visā izglītības iestādē un saglabātos pēctecība, pakāpeniskums, vai skolotājam?

Tematam atbilstošu, konkrētu un bērnam saprotamu ziņu formulē temata izziņā iesaistītie skolotāji (grupas, mūzikas, sporta), ņemot vērā sasniedzamos rezultātus un iepriekš apgūto. Visu grupu ziņas var apkopot kopīgā dokumentā, lai visi būtu informēti un nākamajā mācību gadā precīzāk zinātu, kādas ziņas bērni jau izpratuši. Ja izglītības iestāde izvēlas izziņāt vienu tematu visās grupās vienlaikus, ieteicams visu grupu skolotājiem kopīgi formulēt ziņas dažāda vecuma bērniem. Iestādes metodikā atbalsta skolotājus ziņu formulēšanā.

Par ziņas formulēšanu bērnam vairāk atradīsiet šādos materiālos.

Temata plānošanas paraugi atrodami:

- metodiskajā līdzeklī "Mācību satura un pieejas plānošana" <https://mape.skola2030.lv/>,
- raksta Skola2030 ziņu izdevumā: <http://bit.ly/planosanagadagriezuma>
- pirmsskolas vebināros: http://bit.ly/pirmsskolas_programma, <http://bit.ly/aktualitatespirmsskola>

Kā pirmsskolā nodrošināt darbu mācību centros / organizatoriskajās zonās? Vai bērni visu laiku darbojas tikai centros? Kā sniegt individuālu atbalstu grupā ar lielu bērnu skaitu?

Lai atbalstītu un virzītu katra bērna mācības, pilnveidotajā mācību saturā un pieejā uzsvērta pāreja no mācīšanas uz mācīšanos. Lai **radītu bērnam iespējas pašam veidot izpratni, konstruēt zināšanas, apgūt un vingrināt prasmes** atbilstoši plānotajiem bērnam sasniedzamajiem rezultātiem, skolotājs mērķtiecīgi plāno, kādas darbības virzīs bērnu uz konkrētā rezultāta sasniegšanu, kādi materiāli tam būs nepieciešami. Piemēram, lai radītu bērnam iespēju pašam vingrināt griešanas prasmes, skolotājs piedāvā bērna vecumam un individuālām

vajadzībām atbilstošas šķēres (plaukstā turamās, ar pirkstu caurumiem, apaļiem vai spiciem galiem, labročiem vai kreļļiem), dažādus materiālus griešanai (piemēram, papīra strēmeles, papīra loksnes, audumu). Atbilstoši tematā sasniedzamajam rezultātam vai ikdienas aktualītei skolotājs maina vai piedāvā papildu materiālus, lai bērns jēgpilnā kontekstā varētu patstāvīgi attīstīt prasmi griezt ar šķērēm dažādas kvalitātes tekstilmateriālus (piemēram, līmi, lentītes, pūkainās stieplītes, attēlus / fotogrāfijas ar aksesuāriem, lai gatavotu aksesuārus deļotājiem tematā "Padejosim"). Šos darbarīkus un materiālus izvieto bērnam pieejamā vietā (centrā / organizatoriskajā zonā) – plauktā vai uz galda – un kopā vienojas, kur ar tiem var darboties, kādi noteikumi darbojoties jāievēro.

Lai ierosinātu bērna patstāvīgu darbību, kas veicina mācīšanos, skolotājs izmanto gan telpu, gan āra vidi. Iekārtojot vidi bērnu patstāvīgai rotaļnodarbībai, nav jāaptver visas mācību jomas vienlaikus. Gan darbošanās vietu skaits, gan materiālu skaits tajās ir atkarīgs no bērnu mācību pieredzes un vajadzībām, telpu lieluma un citiem apstākļiem. Ieteicams sākumā veidot mazāku darbošanās vietu ar mazāka skaita un veida materiāliem (bet tā, lai visiem bērniem būtu iespēja darboties). Pakāpeniski, bērniem iepazīstot materiālus, izmēģinot dažādus to lietošanas veidus un iemācoties tos sakārtot, materiālu un darbošanās vietu skaitu var palielināt.

Mācību gada sākumā ieteicams atvēlēt pietiekami ilgu laiku, lai bērni varētu iepazīties ar mācību centriem un iemācīties patstāvīgi tajos darboties. Šajā laikā skolotājs kopā ar bērniem darbojas mācību centros, vajadzības gadījumā modelējot dažādus veidus, kā lietot piedāvātos materiālus, rosinot bērnus tos radoši izmantot un darboties ilgāku laiku, kā arī sakārtot savu darbavietu. Skolotājs mērķtiecīgi māca bērniem sadarbības prasmes, lai viņi vispirms meklētu palīdzību pie grupas biedriem un palīdzētu cits citam, nevis būtu atkarīgi tikai no skolotāja palīdzības. Protams, būs reizes, kad būs nepieciešama arī pieaugušā palīdzība.

Tad, kad bērni ir iemācījušies paši atrast, ar ko nodarboties, patstāvīgi darboties mācību centros, var sākt plānot skolotāja vadītas rotaļnodarbības bērnu grupām

ar līdzīgām mācību vajadzībām, kā arī nepieciešamības gadījumā sniegt individuālu atbalstu. Ja bērni būs iemācījušies patstāvīgi darboties, skolotājam būs vieglāk strādāt ar mazu bērnu grupu, jo pārējie bērni tajā laikā patstāvīgi darbosies. Jo lielāks ir kopējais bērnu skaits grupā, jo svarīgāk ir izvietot materiālus tā, lai bērni tiem varētu patstāvīgi piekļūt, palīdzēt bērniem iemācīties izvēlēties, ar ko nodarboties, un konstruktīvi darboties.

Skolotājs plāno, kad un kuri bērni darbosies patstāvīgi un kad – kopā ar skolotāju. Skolotājs arī paredz laiku, kad vērot bērnus un kad iesaistīties viņu izvēlētajās rotaļdarbībās, jo tas sniedz vērtīgu informāciju par bērnu prasmēm, zināšanām, interesēm. Skolotājs ikdienā izvērtē katra atsevišķā mācību centra efektivitāti. Vai bērni tajā darbojas? Cik daudz bērnu vēlas katrā centrā darboties? Ja kāds no mācību centriem ir ļoti populārs, var palielināt tam atvēlēto vietu telpā vai arī palielināt piedāvāto mācību materiālu skaitu un daudzveidību. Ja kādam mācību centram bērni nepievērš uzmanību, vispirms skolotājs pats sāk tajā darboties un vēro, vai un kā bērni iesaistās, ieinteresējas par piedāvātajiem mācību materiāliem. Ja bērnus nevar ieinteresēt kādā no mācību centriem, nomaina tajā piedāvātos mācību materiālus.

Mācību gada laikā vides iekārtojums mainās atbilstoši tematiem un bērnu mācību vajadzībām. Skolotājs var piedāvāt jaunus materiālus tā, lai tie būtu uzreiz pamanāmi (piemēram, noliek uz galda lielu koka bļodu ar dažādām pogām; jaunas krāsas, otas un papīru noliek uz galda, nevis mākslas materiālu plauktā), pievienot kaut ko jaunu, kas bērnus rosinātu izmantot esošos materiālus jaunā veidā (piemēram, būvniecības centrā pieliek attēlus ar augstceltnēm vai tiltiem; lomu spēļu centrā – nesen izlasītu grāmatu, kuras saturu bērni varētu attēlot).

Skola2030 pirmsskolas senākos materiālos ieteica norādīt lielās idejas – lielos jautājumus (Kas es esmu? Kas mēs esam? Cik daudzveidīgā pasaulē es dzīvoju? utt.). Vai lieli jautājumi ir obligāti jānorāda?

Pirmsskolas izglītības satura īstenošanas mērķis ir zinātkārs, radošs un dzīvespriecīgs bērns, kas dzīvo veselīgi, droši un aktīvi, patstāvīgi darbojas, ieinteresēti un ar prieku mācās, gūstot pieredzi par sevi, citiem, apkārtējo pasauli un savstarpējo mijiedarbību tajā. Veidojot pirmsskolas mācību programmu, Skola2030 eksperti meklēja veidus, kā organizēt mācības, lai sasniegtu šo mērķi.

Lieli jautājumi tika piedāvāti kā viens no veidiem, lai panāktu līdzsvarotu gada plānu. Sākotnēji izveidotā mācību programma tika nodota publiskajai apspriešanai, to vērtēja dažādos līmeņos, un pēc tam Skola2030 strādāja ar ieteikumiem, lai programmu uzlabotu un pilnveidotu. Ja mācību iestāde ir iepazinusi lielos jautājumus un tie palīdz plānot mācības bērniem, tos var turpināt lietot, bet tā nav obligāta prasība.

Kā skolotājiem palīdzēt izprast kompetences būtību?

Kompetence jeb lietpratība ir indivīda spēja kompleksi lietot zināšanas, prasmes un paust attieksmes, risinot problēmas mainīgās reālās dzīves situācijās. Lietpratība ir kompleksa, tā ietver zināšanas, prasmes un ieradumus, kas saistīti ar motivāciju un gribu. Lietpratības būtību skolotājs var saprast, izzinot, pētot kādu lietpratēju / kompetentu personu, – kādas prasmes, zināšanas un attieksmes šis cilvēks pauž, risinot dažādas situācijas, piemēram, kompetents ārsts, pavārs, amatnieks u. c. Līdzīgi skolotājs var pētīt, izvērtēt un pilnveidot savu profesionālo kompetenci. Piemēram, lietpratīgs jeb kompetents pirmsskolas skolotājs:

- ir zinošs, tātad viņš pārvalda mācību saturu un kā to prasmīgi mācīt: pārzina pirmsskolas izglītības vadlīnijas, pirmsskolas izglītības programmu un pirmsskolas mācību programmu, bērna attīstību atbilstoši vecumposmam;
- prasmīgi lieto savas zināšanas, mērķtiecīgi plāno, jot mācības un paredzot bērnam sasniedzamo rezultātu, radoši risinot reālas dzīves izaicinājumus;
- grib un spēj mācīties visu mūžu, tātad ir motivēts profesionāli attīstīties, meklē un izmanto iespējas lasīt profesionālu literatūru, gūt pieredzi no kolēģiem, vērot un analizēt video, diskutēt, izmēģināt, kļūdīties un meklēt jaunus risinājumus.

Svarīgi arī izveidot izglītības iestādē mācīšanās kopieni, lai atbalstītu cits citu, kopīgi meklētu atbildes uz jautājumiem, analizētu praksi savā iestādē (gan to, kas izdevies, gan to, kas nav izdevies, par ko ir šaubas un jautājumi) un veidotu izpratni par kompetences jeb lietpratības jēdzienu. Nepieciešams ir vadības atbalsts mainīt ieradumus kļūdu un meklējumu procesā. Tāpat kā bērni mācās darot, arī skolotāji pilnveido savu izpratni pakāpeniski, nebaudoties izmēģināt jauno, turpinot attīstīties. 2

Skolēni, skolotāji un vecāki par nākotni domā kopā

Rūpējoties par skolēnu tālāku izglītību, Druvas vidusskolā, kas ir viena no *Skola2030* satura aprobācijas skolām jeb pilotskolām, jau vairāk nekā desmit gadu notiek karjeras sarunas, kurās piedalās skolas pārstāvji, skolēni un viņu vecāki. Kā tas notiek, par konkrētiem rīkiem un visu iesaistīto pušu lomu un sadarbību stāsta Druvas vidusskolas direktora vietniece audzināšanas jomā Maija Pūne.

Maija Pūne, Druvas vidusskolas direktora vietniece
audzināšanas jomā
Foto no Druvas vidusskolas krājumiem

“Viens no skolā izvīrītajiem audzināšanas darba virzieniem ir individuāla pieeja karjeras attīstības veicināšanā. Lai stiprinātu visu izglītības procesā iesaistīto pušu atbildību par mācību procesu un tālākizglītības iespējām, Druvas vidusskolā jau vairāk nekā desmit gadu **karjeras sarunās** 9. un 12. klašu skolēni kopā ar vecākiem ierodas uz individuālu sarunu, kurā piedalās gan skolas vadība,

gan klases audzinātājs un skolotājs, kurš ir arī karjeras konsultants.

Vecākiem par karjeras sarunām paziņojam jau mācību gada sākumā, pirmajās vecāku sapulcēs. 12. klašu skolēni uz sarunu dodas oktobrī, uzreiz pēc stundām, pēc pašu un vecāku saskaņota grafika. Oktobri esam izraudzījušies tādēļ, lai skolēnam jau mācību gada sākumā kļūtu skaidrāks tālākizglītības virziens un ar to saistītie izvēles valsts centralizētie eksāmeni. Savukārt 9. klašu skolēni uz sarunām ierodas janvārī.

Uz sarunām skolēni atnāk, jau labi sagatavojušies, veikusi rūpīgu izpēti un aizpildījuši **skolas izstrādātu veidlapu par tālākizglītības iecerēm**. Ar anketas jautājumiem skolēni ir iepazinušies kopīgi, klases stundā nedēļas divas trīs pirms karjeras sarunām.

Lai skolēns tiešām veiktu visaptverošu izpēti, veidlapā ir iekļauti jautājumi gan par tālākizglītības programmām, uzņemšanas nosacījumiem un galvenajiem mācību priekšmetiem, kuri nepieciešami, apgūstot programmu, gan par stipendijām un cita veida finansiālu atbalstu audzēkņiem, gan arī par dzīvošanas iespējām, ja skola atrodas tālu no mājām, un iespējamajiem izdevumiem, kas saistīti ar mācībām izglītības iestādē.

Aptverot tik plašu jautājumu loku, ģimene jau mācību gada sākumā izvērtē un dalās kopējā redzējumā par skolēna nākotni, ņemot vērā pašreizējās iespējas – skolēna sekmes, prasmi plānot laiku un savus līdzekļus, atbildi-

Lai skolēns tiešām veiktu visaptverošu izpēti, veidlapā ir iekļauti jautājumi gan par tālākizglītības programmām, uzņemšanas nosacījumiem un galvenajiem mācību priekšmetiem, kuri nepieciešami, apgūstot programmu, gan par stipendijām un cita veida finansiālu atbalstu audzēkņiem, gan arī par dzīvošanas iespējām, ja skola atrodas tālu no mājām, un iespējamajiem izdevumiem, kas saistīti ar mācībām izglītības iestādē.

bu pret uzticētajiem pienākumiem u. c. Gan skolēni, gan vecāki sarunas atzīst par vērtīgām, sagatavojoties nākamajam izglītības posmam.

Šādas sarunas, kas ievirza bērnus un vecākus spriest par skolēnu nākotnes plāniem, izvirzīt mērķus un domāt, kā tos sasniegt, ir svarīgas arī pārējās klasēs. Esam sapratuši – lai veicinātu vecāku agrīnu iesaisti skolēna karjeras virzībā, individuālas karjeras sarunas, kurās piedalās skolēns, vecāki, klases audzinātājs un pedagogs – karjeras konsultants, ir labi īstenot arī 3., 6., un 10. klasē.

Jau 3. klases skolēni mācās diskutēt par savu mērķu izvirzīšanu un analizēt savas laika plānošanas prasmes. Būtiska loma ir skolotājam, kurš māca skolēnam domāt gan par savu atbildību dažādās ikdienas situācijās, gan

par atbildību, apņemoties apmeklēt interešu izglītības pulciņus (piemēram, ko nozīmē tas, ka skolēns ir komandas vai grupas daļa, ar kuru rēķinās pārējie).

Tāpat notiek vērtīgas sarunas arī pirms vai pēc diagnosticējošajiem darbiem, lai izvērtētu, kā saistās skolēna un vecāku izvirzītie mērķi ar ieguldīto darbu un skolēna iespējām. 6. klasē ģimenes izvēlas tālāko izglītības programmu – mūzikas vai dabaszinātņu programmas – apguvi pamatskolā. 10. klasē karjeras sarunu mērķis ir izprast, ar kādu motivāciju skolēns ir izvēlēties mācīties

1. sadaļa no "Labo nodomu grāmatas"

vispārizglītojošā vidusskolā.

Lai skolēnos rastos izpratne par pašvadību un to, kā tā saistās ar katra personiskajām izvēlēm, skola piedāvā kvalitatīvu **metodisko materiālu**, kas palīdz skolēnam izprast un plānot savu izaugsmi. Šajā mācību gadā, apkopojot klašu audzinātāju ieteikumus, skolā izveidots **pašizpētes rīks 3.-12. klašu skolēniem – "Labo nodomu grāmata"**. Šis metodiskais materiāls paredz individuālu darbu, izvirzot savus mērķus un analizējot tos vairākas reizes mācību gadā.

Karjeras prognozes lapa 9.kl.skolēniem
Vārds, uzvārds, klase
Manas spējas, piemērotība profesijai, sasniegumi: Kuru profesiju es izvēlētos, ja visās maksātu vienādu algu?
Manas spējas, prasmes, intereses, lietas, ko patīk darīt:
Mācību sasniegumi (konkursi, olimpiādes, ZPD)
Ārpusstundu aktivitātes, panākumi
Izglītības iestādes, kurās iegūt vidējo/ vidējo profesionālo izglītību: Mācību iestāde DRUVAS VIDUSSKOLA Uzņemšanas noteikumi (vidējais vērtējums, eksāmeni, kurus ņems vērā)
Informācijas dienas, kursu iespējas, to apmeklējuma izmaksas
Īstenotās mācību programmas, kura no tām būtu mana izvēle, kāpēc?

Fragments no karjeras sarunu veidlapas 9. klasei

Atšķirībā no veidlapas karjeras sarunām, kas izstrādāta tieši tālākizglītības iespēju izpētei, ar “Labo nodomu grāmatu” skolēns strādā visu gadu. Regulāra atgriešanās pie sev izvirzītajiem mērķiem palīdz veiksmīgāk plānot mācību procesu un izvēlēties prioritātes. Šo grāmatu veido četras sadaļas. Pirmo skolēns aizpilda jau septembrī, uzsākot mācību gadu. Tajā skolēns izvirza sev mērķus konkrētajam mācību gadam un analizē iespējas un riskus, izvērtējot gan iekšējos, gan ārējos apstākļus, kas varētu rosināt vai, gluži otrādi, kavēt mērķu sasniegšanu. Otrā sadaļa “Man nav laika!”, kas aizpildāma ap rudens brīvlaiku pirms starpsemestra vērtējumu izlikšanas, ietver sava dienas režīma analīzi, kurā atspoguļojas paša laika plānojums, proti, kā tiek izmantotas brīvās stundas, cik daudz laika tiek pavadīts kvalitatīvi, vai skolēns spēj patstāvīgi plānot nodarbības, kas veicina viņa attīstību arī brīvajā laikā. Trešā, janvārī aizpildāmā, sadaļa “Tuvāki un tālāki mērķi” paredz skolēnam izvērtēt savus sasniegumus un izveidot rīcības plānu savu sasniegumu uzlabošanai. Visbeidzot, ceturrtā sadaļa “Nākotnes es” mācību gada beigās liek palūkoties uz savām stiprajām pusēm, talantiem un izvērtēt, kādās jomās tās būs noderīgas nākotnē, ko ar šīm īpašībām iesākt, plānojot darbu nākamajā mācību gadā.

Lai karjeras sarunas visos vecumposmos būtu jēgpilnas, izstrādāts arī **metodiskais materiāls, kas palīdz klases audzinātājam vadīt sarunu** tā, lai galvenais uzsvars būtu uz bērna stiprajām pusēm, nākotnes plāniem un skolēna redzējumu par savām iespējām.

Jautājumi karjeras prognozes lapā 9.kl.skolēniem

Manas spējas, piemērotība profesijai, sasniegumi:
Kuru profesiju es izvēlētos, ja visās maksātu vienādu algu?

Manas spējas, prasmes, intereses, lietas, ko patīk darīt:
Mācību sasniegumi (konkursi, olimpiādes, ZPD)
Ārpusstundu aktivitātes, panākumi

Izglītības iestādes, kurās iegūt vidējo / vidējo profesionālo izglītību

Uzņemšanas noteikumi (vidējais vērtējums, eksāmeni, kurus ņems vērā)
Informācijas dienas, kursu iespējas, to apmeklējuma izmaksas
Īstenotās mācību programmas, kura no tām būtu mana izvēle, kāpēc?
Vai mani darba rezultāti atbilst uzņemšanas noteikumiem un mācību procesa īpatnībām? Kas vēl maināms manos mācību paradumos, lai rezultāti būtu labāki?

Dzīvošanas iespējas (kopmītnes, to izmaksas, atrašanās vieta, transporta izdevumi, istabiņas, dzīvokļa īre un izdevumi)
Kopīgie izdevumi mēnesī un ģimenes iespējas tos segt
Ieguvumi, mācoties šajā izglītības iestādē, programmā
Cita noderīga informācija

Mani plāni pēc vidējās / vidējās profesionālās izglītības iegūšanas:

Specialitāte, kuru vēlētos iegūt
1.
2.
Augstskolas, koledžas, un citas mācību iestādes, fakultātes kur iespējams šīs specialitātes apgūt
1.
2.
3.
Vecāku komentārs un paraksts:

Mūsu skatījumā apzināts un regulārs darbs ir kā treniņš, kas palīdz izprast un novērtēt savas spējas, izvirzīt aizvien reālākus mērķus un analizēt panākumus. Mēs ceram, ka šī prasme palīdzēs skolēniem pieņemt atbildīgus lēmumus sava mācību procesa plānošanā, apzināties, ka kļūdas ir neatņemama katra ikdienas procesa sastāvdaļa un ka, no tām mācoties, iespējams gūt neatņemamu pieredzi.”

Skolas un vecāku sadarbība skolēna atbalstam

Par skolas un vecāku sadarbības pieredzi intervijā stāsta Druvas vidusskolas direktors **Sergejs Belķevičs**.

Alnis Auziņš, Skola2030

Foto no Druvas vidusskolas krājumiem

Vecāku loma bērnu izglītībā šķiet pašsaprotama, un reizē tas ir plašs jautājums. Jūsprāt, cik svarīga tā ir?

Sadarbība ir svarīga, un, ja tā izdodas, tad viss ir kārtībā, bet, ja abas puses runā dažādās valodās, tad sadarbības nav un cieš skolēns. Darīt ar spēku – tas nedod vēlamo, īpaši problēmsituācijās.

Ir tāda likumsakarība – mazajās klasēs sadarbība ir ļoti rosīga un auglīga, lielākā daļa vecāku ir atvērti, nāk uz skolu, grib darboties, iesaistīties pasākumos, piemēram, iet mūsu lielgājienā – visas skolas kopīgā divu dienu pārgājienā, kopīgi rīkot klases pārgājienu, klases vakarus, novadīt meistarklases jomās, kurās vecāki praktiski darbojas, – tā var būt kulinārija, rokdarbi, uzņēmējdarbība u. c. Rīkojām arī eksperimentu nakti, kad jaunāko klašu skolēni vecākiem rādīja un arī iesaistīja dažādos dabaszinību eksperimentos.

Vecākajās klasēs šī rosība mazliet noplok, un savā ziņā tas ir loģiski, jo, skolēnam pieaugot, viņam pašam gribas vairāk darīt, viņš arī vieglāk tiek galā ar saviem izaicinājumiem. Katrā ziņā, vecāki tad iesaistās mazāk.

Vidusposmā un vecākajās klasēs mēs vairāk pievēršamies karjeras izglītībai. Sākām ar 9. un 12. klasēm, rosinot skolēnus izpētīt pašiem savu varēšanu un nodomus, un šī ievirze jau ir nesusi labus augļus. Tagad vairākus gadus iesaistām arī citas klases, lai skolēnus ātrāk sagatavotu. Sākumā dažiem audzēkņiem bija liels uztraukums. Šajā procesā liela loma ir vecākiem, kuri runā ar savu bērnu, iedrošinot un atbalstot.

Kādi ir jūsu vērojumi par šīm karjeras sarunām – par skolēnu, skolotāju un vecāku iesaisti un arī jūsu kā direktora lomu?

Pats bieži iesaistos šajās sarunās, bet, kad esmu aizņemts, tad piedalās kāds cits no skolas administrācijas. Mani vērojumi – gan devītajās, gan divpadsmitajās klasēs daudzi skolēni jau ir ļoti gatavi šādām sarunām, ar baudu

Druvas vidusskolas skolēni un vecāki dodas lielgājienā.

var viņos klausīties – ko viņi jau paveikuši, kā analizē savas iespējas. Ir gadījies arī dzirdēt, ka vecāki saka apmēram tā: es palaujos uz savu dēlu (meitu), ko tad es tur daudz. Bet reizēm šķiet, ka vecāki priekšlaikus ir atstājuši savu bērnu vienu pašu, jo šāda izvēle ir gan svarīga, gan arī grūta, īpaši 9. klasē. Savukārt mazajās klasēs (3. un 6. klasē) esmu novērojis – reizēm gan skolotāji, gan vecāki par maz ļauj izpausties pašam bērnam, lai gan skolotājiem un tāpat vecākiem vajadzētu būt tikai tiem, kuri uzklausa, uzdod uzvedinošus jautājumus, dod atgriezenisko saiti. Pirms kāda laika pat mēģinājām visās klasēs, bet sapratām, ka apjoms ir nedaudz par lielu. Esam izstrādājuši arī metodiskus ieteikumus, kā vadīt sarunas. Sarunu sākumā skolotājs parasti īsi raksturo skolēnu, mēģinot pateikt kaut ko labu par viņu, par uzvedību, par darbu ar sevi, interesēm, tādējādi radot pozitīvu gaisotni un iedrošinot.

Kā vēl jūsu skolā sarunājas ar vecākiem? Vai notiek ierastās vecāku sapulces? Vai varbūt sapulces, kurās piedalās bērni kopā ar vecākiem?

Mazākajās klasēs vecāki nāk pakal bērniem, ierauga audzinātāju un aprunājas, tā ir ikdiens. Ja rodas kādi jautājumi par bērna attīstību, tad aicinām mammu vai tēti uz sarunu. No šī mācību gada skolā darbojas atbalsta grupa skolēnam, kurā ietilpst sociālais pedagogs, mediķis un skolas

Eksperimentu nakts

administrācijas pārstāvis, ja vajag, reizēm pieaicinām klases audzinātāju un arī kādu pašvaldības pārstāvi, skatoties, kāda – pedagogiska vai disciplināra – problēma jārisina.

Atsevišķās klasēs esam rīkojuši vecāku un bērnu tikšanās, kādus labus darbus kopā darot, sagatavojot priekš-

Pats bieži iesaistos šajās sarunās, bet, kad esmu aizņemts, tad piedalās kāds cits no skolas administrācijas. Mani vērojumi – gan devītajās, gan divpadsmitajās klasēs daudzi skolēni jau ir ļoti gatavi šādām sarunām, ar baudu var viņos klausīties – ko viņi jau paveikuši, kā analizē savas iespējas.

nesumus, pārrunājot projektus. Vecāki ir iejutušies skatītāju lomā dažādu projektu noslēgumā. Laba prakse mums ir iepazīstināt vecākus ar bērnu darbiem, īpaši mazajās klasēs. Mākslā, rokdarbos, multimedijās mēdzam rīkot izstādes, kas ir pieejamas visiem skolas apmeklētājiem.

Labs iemesls uzaicināt vecākus uz sarunu varētu būt pilnveidotais mācību saturs un pieeja, lai jau laikus iepazīstinātu ar gaidāmo. Kā jūs domājat?

Protams, gan skolas sapulcēs, gan klašu vecāku sapulcēs esam runājuši par jauno kompetencēs balstīto pieeju mācību procesam, par to, ko sagaidām no vecākiem šajā pieejā. Intensīvāk tas notiek nākamo pirmklasnieku skolīnā “Mēs iesim skolā” reizi mēnesī. Vecāki tad tiek ar nākamajiem skolotājiem, psihologu, citiem ekspertiem.

Galvenās tēmas tādās reizēs ir: kā skolēnu labāk sagatavot skola gan emocionāli, gan intelektuāli, kā skolēnam mācīties būt patstāvīgam, kādas ir skolas iespējas un piedāvājumi.

Pašlaik skolotāju kolektīvā diskutējam par jaunajiem izvēļu groziem vidusskolā, kas ir aktuāli, uzsākot īstenot apstiprināto standartu. Jau tuvākajās nedēļās iesim diskutēt ar 9.–12. klašu skolēniem, aicināsim uz sarunu arī deviņo klašu skolēnu vecākus, kuriem tas ir visaktuālāk.

Sarunas sākumā jūs teicāt, ka sākumskolas posmā vecāki bieži un labprāt iesaistās skolas dzīvē. Bet, ja skolēns paliek skolā visus mācību gadus, tad labajam sākumam vajadzētu turpināties, vecāku saiknei ar skolu saglabāties.

Lielā mērā tā arī ir. Taisnība, pēdējos gados visai ievērojami, par kādu simtu, ir palielinājies mūsu skolēnu skaits – mūsu skola ir diezgan laba slava, un pie mums ierodas skolēni no dažādām skolām, taču līdz ar to arī problēmsituāciju kļūst vairāk. Ja vienā klasē vienlaikus sāk mācīties 4–5 jauni skolēni, tas būtiski ietekmē klases kopējo gaisotni. Dažreiz skolēniem ir grūtības pieņemt mūsu skolas vērtības un prasības. Šogad mēs, skolotāji, bijām spiesti mācīties, kā adaptēt jaunos skolēnus, kā risināt konfliktsituācijas.

Kā jūsu skolas skolotāji vērtē sadarbību ar vecākiem?

Ļoti dažādi. Kopumā mazajās klasēs skolotāji jūt lielu vecāku atbalstu, iesaistīšanos. Skolotāji pēc klašu pasākumiem dažkārt ir sajūsmā: “Vecāki organizēja pilnīgi visu, man tik bija jāierodas.” Taču ir gadījumi, kad gribētos lielāku vecāku iesaistīšanos un atbildību. Kā rādītājs tam ir nelasītās skolotāju vēstules “e-klases” pastā. Tur

to uzskatāmi var redzēt. Šādus vecākus dabūt uz skolu, iedrošināt sadarbībai – tas ir nozīmīgs izaicinājums.

Jūs jau mazliet minējāt vecākus kā nozīmīgu sadarbības resursu. Kā vēl to izmantojat? Katrs taču ir kādas profesijas pārstāvis.

To izmantojam, organizējot, piemēram tādus karjeras pasākumus kā ēnu dienas. Tajās piedalāmies jau sen. 8.–12. klašu skolēni “ēnojamies” meklē paši, 6.–7. klašu skolēni dodas ēnot savus vecākus darbavietās, līdzīgi ņemot darba lapas, un pēc tam viņi par uzzināto un piedzīvoto pastāsta pārējiem klasesbiedriem. Mazākās klases dodas uz kādu darbavietu ekskursijās. Vecāki labprāt nāk uz skolu stāstīt par savām profesijām.

Vecāki darbojas arī skolas vecāku padomē – no katras klases pa pārstāvi. Ja ar kādu skolēnu rodas problēma vai samiltz kāds jautājums, tad vecāku padomes pārstāvis var būt kā starpnieks, nākt tieši pie manis vai mācību pārziņa un to risināt, esam gatavi sarunāties. Pāris reizi mācību gadā tā arī notiek, un kāds no vecāku padomes atnāk aprunāties.

Skolēnu atsauksmes par individuālajām karjeras sarunām

9. klases skolēni

“Sarunas lika apdomāt un vēlreiz sevi piespiest domāt, kas tad es tiešām vēlos būt, kā dzīvi veidot, kur strādāt. Sarunas palīdzēja “uziet” uz pareizā ceļa. Sarunas par un ap nākotni nekad nenāk par ļaunu, īpaši, kad esi jau nonācis posmā, kad jāpieņem gala lēmums, ko mācīties tālāk, lai specializētos jomā, ar kuru grib saistīt visu savu mūžu.”

“Sarunās vairāk sapratu, kas man jāpārcēš, deva man motivāciju. Manuprāt, tā ir laba lieta, jo ir daudzi, kuri tiešām nezina, ko darīt tālāk”.

Eksperimentu nakts Druvas vidusskolā pērn notika pirmo reizi, izdevās ļoti labi, tāpēc ir nodoms šogad to atkārtot.

“Man diezgan noderēja šī saruna, jo man patīk, ja man iesaka vēl kaut ko klāt. Man bija interesanti pastāstīt par savām domām.”

“Man individuālās sarunas palīdzēja pārliecināties, ko gribu. Manuprāt, kaut ko šādu vajag, jo daudzi nezina, ko darīs pēc 9. klases. Es domāju, ka vecākiem arī ir jānāk līdz, jo viņiem arī ir svarīgi zināt manu viedokli.”

12. klases skolēni

“Pārrunas lika sevi nedaudz piespiest kārtīgi apdomāt visus plusus un mīnus attiecībā uz nākotnes plāniem. Lēmumu par savas karjeras izvēli pieņēmu pati, taču vecāku atbalstu un viedokli ņēmu vērā. Skolotāji palīdzēja izvēlēties atbilstošās talantu skolas un mudināja doties iecerētajā virzienā.”

“Īsti nebiju izlēmusi, kur tālāk mācīties, tāpēc karjeras sarunas bija kā stimul, kas palīdzēja saprast, ko tālāk darīt. Tas bija stimul doties pie karjeras konsultanta, saprast savas stiprās puses, nonākt pie slēdziena.

Pati saruna deva ierosmi un atbalstu turpmākajai darbībai.”

“Sarunas man ļoti noderēja, uzklusot padomus un pozitīvās domas no skolas vadības. Lēmumu par tālāko izglītību pieņēmu pati, bet, protams, mani atbalsta vecāki.”

“Karjeras sarunas man lika padomāt ātrāk par skolas izvēli, pati to būtu darījusi vēlāk.” ☺

**Druvas vidusskola
ir dibināta 1989. gadā.**

Skolā mācās 493 skolēni.

Skolā strādā 58 skolotāji.

**Skolas devīze:
“DV DAUDZ VAR!”**

Ilze Saleniece un Liene Ozoliņa darbnīcā skolotājiem Skola2030 konferencē "Skola pasaulē, pasaule skolā" 2019. gada oktobrī

Kā ar skolēniem cieņpilni spriest par pretrunīgiem jautājumiem

Pretrunīga jeb strīdīga tēma ir tāda, kuras apspriešana raisa spēcīgas emocijas un veicina viedokļu dažādību – mazākā grupā vai sabiedrībā kopumā.¹ Skolā šādas tēmas var parādīties gan kā daļa no mācību satura (piemēram, sociālo zinību stundās), gan kā negaidīti skolēnu komentāri vai jautājumi ārpus tiešā satura konteksta (piemēram, komentāri par citu skolēnu). Šis raksts palīdzēs skolotājiem saprast, kā būt sagatavotiem, lai apzināti reaģētu un vadītu mācīšanās procesu šādos gadījumos.

Raksts sagatavots pēc Lienas Ozoliņas un Ilzes Salenieces darbnīcas konferencē "Skola pasaulē – pasaule skolā"
Foto: Skola2030/Evija Trofimova/LETA

Vieta, laiks, cilvēki un strīdi

Vai konkrētā tēma izraisīs domstarpības, ir atkarīgs gan no iesaistītajiem cilvēkiem, viņu pieredzes un vērtībām, gan no vietas, kur šie cilvēki satiekas. Tāpat svarīgs ir arī laiks un pārmaiņas sabiedrībā. Mūsdienās daudzas

tēmas, kas pirms 100 gadiem bija strīdīgas, vairs tādas nav, piemēram, sieviešu politiskās tiesības vai smēķēšanas kaitīgums. Vispārējās izglītības standarta sociālajā un pilsoniskajā mācību jomā apzināti iekļauti jautājumi, kas var būt strīdīgi.

Daži sociālās un pilsoniskās jomas komplekso sasniedzamo rezultātu piemēri, ar kuriem strādājot, var apskatīt strīdīgos jautājumus (saglabāta pamatzglītības standarta 3. pielikumā izmantotā sasniedzamo rezultātu numerācija):

1) Kipras, Īrijas, Melnkalnes, Spānijas un Apvienotās Karalistes ekspertu izstrādāts materiāls "Kā mācīt strīdīgas tēmas?", Eiropas Padomes projekts, 2015.gads.

2.3. Skaidro, kā cilvēku līdztiesības un vienlīdzības principu ievērošana veicina cilvēku savstarpējo attiecību veidošanu un uzturēšanu. (...) Skaidro radikalizācijas draudu esību, atpazīst radikalizācijas pazīmes vienaudžu vai citu cilvēku uzvedībā. (9. kl.)

3.6. (...) Spriež par pilsoņa pamatpienākumiem pret valsti, tai skaitā aizstāvēt valsti, skaidro NBS lomu un uzdevumus. Pamato viedokli par ieguvumiem un izaicinājumiem, veidojot starpvalstu attiecības, globālā, starptautiskā vidē, Eiropas Savienībā un tādās starptautiskās organizācijās kā ANO un NATO. (9. kl.)

6.2. Skaidro stereotipu un aizspriedumu būtību un apziņās to ietekmi uz cilvēku savstarpējām attiecībām, piedāvā rīcības iespējas to negatīvās ietekmes mazināšanai. (6. kl.)

6.4. Analizējot dažādus informācijas avotus, skaidro, kāpēc Latvijā ir izveidojusies etniskā, lingvistiskā un reliģiskā daudzveidība. Atrod un raksturo šīs daudzveidības ietekmi uz mūsdienu sabiedrību. (6. kl.)

6.4. Izmantojot daudzveidīgus informācijas avotus, izvērtē Latvijas, Eiropas un pasaules dažādu laiku sabiedrību kultūras, to mainību, pēctecību un zinātnes galvenos sasniegumus, lai secinātu par to nozīmi cilvēces attīstībā (...) (9. kl.)²

Šie piemēri no pamatizglītības standarta ilustrē situāciju, ka sociālās un pilsoniskās mācību jomas saturā ir paredzētas iespējas apspriest dažādus strīdīgus jautājumus, turklāt šie jautājumus var apspriest arī neplānoti. Teju jebkuru standarta sasniedzamo rezultātu var sasniegt, izmantojot metodes, kas skolēniem liek ieraudzīt problemātiku no dažādiem skata punktiem. Kas jāpatur prātā skolotājam, gatavojoties stundām, kurās varētu parādīties strīdīgi jautājumi, un kā tādos brīžos rīkoties?

Skolotāja pozīcija

Ja skolēns pārsteidz skolotāju ar negaidītu jautājumu vai apgalvojumu, pirms reaģēšanas, komentēšanas vai atbildēšanas skolotājam ir jāapstājas un jāformulē sava pozīcija. Tas nozīmē – padomāt pie sevis, lai **apzinātos un saprastu, ko es pats par to domāju**. Apzināta pozīcija palīdzēs skolotājam reaģēt konstruktīvi arī situācijās, kad skolēna viedoklis ir radikāli atšķirīgs no skolotāja pozīcijas, un izvairīties no negribētām emocionālām diskusijām.

Nākamais skolotāja solis ir **pieņemt lēmumu**, kādā pozīcijā skolotājs vēlas konkrētajā situācijā **vadīt diskusiju**. Var iztēloties skalu, kuras vienā galā ir absolūti neitrāla

pozīcija (skolotājs ļauj skolēniem pašiem diskutēt, vispār neiejaucoties), otrā – pilnīgi konkrēta (skolotājs norāda, ka pareiza ir viena konkrēta pozīcija). PSRS laikā daudzi esam dzīvojuši situācijā, kurā vienmēr un visos gadījumos bija viena, konkrēta “pareizā” ideoloģiskā pozīcija. Skolotājam bija pienākums mācīt šo konkrēto pozīciju. Mūsdienās skolotājam vairs nav šāda pienākuma.

Standartā paredzētie sasniedzamie rezultāti pieprasa, ka **kritiskās domāšanas uzdevumi un diskusija** ir daļa no mācību procesa, turklāt ir svarīgi pievērst uzmanību, ka, veicot šos uzdevumus, skolēni arī veido **cieņpilnu attieksmi pret dažādiem viedokļiem**. Viedoklis var būt pamatots un nepamatots. Lai to pamatotu, ir nepieciešamas konkrētas zināšanas. Svarīgas ir arī konkrētas vērtības, kurām seko valstī, sabiedrībā un attiecīgajā skolā,

Ja skolēns pārsteidz skolotāju ar negaidītu jautājumu vai apgalvojumu, pirms reaģēšanas, komentēšanas vai atbildēšanas skolotājam ir jāapstājas un jāformulē sava pozīcija. Tas nozīmē – padomāt pie sevis, lai apzinātos un saprastu, ko es pats par to domāju. Apzināta pozīcija palīdzēs skolotājam reaģēt konstruktīvi arī situācijās, kad skolēna viedoklis ir radikāli atšķirīgs no skolotāja pozīcijas, un izvairīties no negribētām emocionālām diskusijām.

piemēram, skolā nav pieņemami viedokļi, kas aicina uz vardarbību un diskrimināciju, gāzt valsts varu un rīkoties pretlikumīgi.

Skalas otrā galā – Vācijā jau 20. gs. 70. gados diskutēja un nonāca pie vienošanās par to, ka skolotājs nedrīkst mācīt konkrētu politisko pozīciju, bet skolotājam ir jāsaglabā galēja neitralitāte.³ Vienojās, ka skolotāja primārā loma ir **novērst indokrināciju (teikt, ka kaut kas ir pareizi vai nepareizi)**. Ja jautājums ir diskutabls sabiedrībā, tad tieši šādi skolotājs to māca arī klasē. Virsvērtība ir tā, ka skolēns pats var veidot viedokli – skolotāja radītos apstākļos, kas veicina cieņpilnu diskusiju. Šis Rietumvācijā pieņemtais princips jeb *Beutelsbach consensus* ir variants pozīcijai, ko mūsdienu skolotājs Latvijā var izvēlēties, bet tas nav vienīgais iespējams.

2) <https://likumi.lv/ta/id/303768-noteikumi-par-valsts-pamatizglitibas-standartu-un-pamatizglitibas-programmu-paraugiem>

3) *Beutelsbach consensus*

Stradlings⁴ piedāvā sešas pozīcijas, kuras skolotājs var apzināti ieņemt, uzsākot diskusiju par strīdīgiem jautājumiem.

1. NEUTRALITĀTE. Skolotājs ieņem objektīva grupas diskusijas vadītāja lomu. Neko nekomentē, tikai vada.

2. SABIEDROTAIS. Skolotājs nostājas kāda viena skolēna vai skolēnu pusē. Atbalsta vājāko pozīciju, īpaši tad, ja pārējie pret to ir negatīvi.

3. LĪDZSVAROTA PIEEJA. Skolotājs iepazīstina skolēnus ar dažādiem viedokļiem. Skolotājs rūpējas, lai būtu līdzsvars, piedāvā dažādus materiālus, lai parādītu dažādas puses.

4. "SĀTANA ADVOKĀTS". Skolotājs apzināti ieņem pretēju nostāju tai, kuru pauž skolēni vai kura minēta mācību materiālos, lai stiprinātu kritisko domāšanu un lai izaicinātu skolēnus. Tas var būt slideni jutīgos jautājumos, bet pozīcija var būt noderīga, lai parādītu pretējo pusi.

5. ATKLĀTA SAISTĪBA. Skolotājs vienmēr atklāj savus uzskatus. Atklāti saka savu pozīciju. Drošāk tā rīkoties ar vecākiem skolēniem, kuri to spēj izvērtēt.

6. OFICIĀLĀ NOSTĀJA. Skolotājs popularizē valsts iestāžu pausto nostāju. To var izmantot, ja ir diskusija par sensitīviem vēstures jautājumiem. Skolotājs pārstāv normatīvo pozīciju, kalpo par atskaites punktu, lai diskusija neizietu ārpus rāmjiem.

Visas šīs pozīcijas ir atbilstošas un izmantojamas dažādu mērķu sasniegšanai konkrētās auditorijās. Nav iespējams vienkārši izvirzīt visās situācijās ievērojamus noteikumus par strīdīgu tēmu mācīšanu. Skolotājam ir jāņem vērā skolēnu zināšanas, vērtības un pieredze, ko tie ienes klasē; ir jāņem vērā citās mācību stundās izmantotās mācību metodes; ir jāņem vērā gaisotne klasē (..), kā arī skolēnu vecums un spējas. Ļoti iespējams, ka dažādās situācijās skolotājs ieņem pilnīgi atšķirīgas pozīcijas. Svarīgi, lai skolotājs šīs pozīcijas ieņemtu apzināti un mērķtiecīgi.

Aktivitātes piemērs: kā veidot sarunu par vērtībām ar 11–16 gadus veciem skolēniem

Mērķis: veicināt diskusiju par pretrunīgiem jautājumiem, lai pilnveidotu prasmi uzklaut citus un savas spriešanas spējas.

Sasniedzamais rezultāts (SR) no jomas standarta: "3.1. Analizē radošu izpausmju tiesiskā regulējuma

pamatprincipus un to nozīmīgumu, lai ievērotu un aizsargātu intelektuālo īpašumu." (Sociālās un pilsoniskās mācību jomas vidējās izglītības standarts, vispārīgā līmeņa SR).

Apgalvojums saistīts ar sasniedzamo rezultātu: attēlus, video, mūziku drīkst patērēt, nesniedzot autoriem par to nekādu atlīdzību, un izmantot, neatsaucoties uz tiem.

1. Definējiet savu attieksmi pret apgalvojumu, apzīmējiet to ar ciparu.

1	2	3	4	5
Pilnīgi nepiekrītu	Nepiekrītu	Neitrāli	Piekrītu	Pilnīgi nepiekrītu

2. Uzrakstiet ciparu uz lapiņas.
3. Atrodiet cilvēku, kuram uz lapiņas ir tāds pats cipars, apspriediet, kāpēc izvēlējāties šo pozīciju.
4. Atrodiet cilvēku, kura cipars atšķiras no jūsu cipara par 1. Pastāstiet savu pozīciju, uzklaut otru.
5. Atrodiet cilvēku, kura cipars atšķiras par 3 vai vairāk. Pastāstiet savu pozīciju, uzklaut otru.
6. Ja sarunu gaitā maināt savu viedokli, tad uzrakstiet jauno ciparu uz savas lapiņas. 2

Vārdnīca

Stratēģija

Kas ir stratēģija mācīšanās kontekstā? Stratēģija ir darbību kopums, kas palīdz sasniegt kādu mērķi.

- To īsteno skolēns.
- Tā prasa apzinātu lēmumu to lietot.
- Tā ir pārnesama, pielāgojama dažādām situācijām.

Stratēģija var būt secīgu darbību kopums, bet var būt arī darbību vai principu kopums, kam secība nav būtiska.

Stratēģija būtībā ir atbilde uz jautājumu "Ko dara cilvēks, kurš kādu mērķi sasniedz prasmīgi?". Mācību situācijā to varētu pārfrāzēt šādi: kā rīkojas skolēns, kurš konkrēto sasniedzamo rezultātu īsteno prasmīgi? (T.i., veic darbību vislabākajā veidā ar vismazāko piepūli.)

4) Stradlings, 1984 Pieejams: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0013191840360202>

Vai vecākiem ir jābūt kopā ar bērniem?

Pilnveidotais mācību saturs un pieeja paredz skolēnu aktīvāku iesaisti mācību procesā. Zināšanas un prasmes kļūst par nepieciešamām dažādu jautājumu un problēmu risināšanā. Mācību stundām gatavojas gan skolotāji, gan skolēni. Bet kādu atbalstu skolēni sagaida no saviem vecākiem? Vai arī vecākiem būtu jābūt kopā? Lai noskaidrotu bērnu domas, devos apciemot Rēzeknes pamatskolas – attīstības centra 1. un 2. klases skolēnus.

Apkopoja Mihails Basmanovs, Skola2030 vecākais eksperts,

Vai vecākiem ir jābūt kopā? Domas dalās.

- Viņiem nav jābūt kopā, jo viņiem ir savs darbs, ko darīt, un nav laika mācībām.
- Viņi jau visu iemācījušies un visu zina, neko jaunu tāpat neuzzinās.
- Viņiem ir jāstrādā, un pēc tam viņiem jābūt kopā savi bērni.
- Domāju, ka tomēr viņiem jābūt kopā ar bērniem. Viņi nezina, ko mēs mācāmies tagad skolā. Viņiem nebija stundas pie mūsu skolotājas.
- Visiem jābūt kopā. Arī, ja tu esi vecāks un tev ir bērni. Tev jābūt gudram arī vecumdienās, kad būsī vectētiņš un vecmammiņa un tev būs pensija.
- Tikai uz skolu nevajag iet! Tur nav vietas, kur sēdēt un mācīties.

Vai vecāki var palīdzēt bērniem mācīties? Tas ir pat nepieciešams!

- Man vecāki visu laiku palīdz mācīties mājās. Es eju pie viņiem, un viņi man palīdz.
- Mēs ar mammu pildām mājas darbus, bet arī mammai vajag palīdzību tos izpildīt. Un tad mēs zvanām kaut kam vēl.
- Man palīdz arī vecākais brālītis. Viņš daudz zina un labi mācās. Vecākiem es neprasu neko. Vienīgi tad, kad viņi paši grib man palīdzēt. Nesaprotu, kāpēc viņi parasti palīdz tad, kad man pašai viss ir skaidrs.
- Dažreiz man ir garlaicīgi pildīt mājas darbu, un tad es pasauču mammu vai tēti palīdzēt. Kopā ir interesantāk.
- Vēl vecāki var palīdzēt ar datoru mācīties. Mans tētis ļoti labi zina datoru un tur daudz ko var atrast mācībām.

Vai vecākiem ir jābūt kopā ar bērniem stundās? Gan nē, gan jā.

- Vecākiem nevajag nākt uz stundām, jo mēs jau esam lieli un varam pašiem.

– Viņiem nebūs interesanti vairs mācīties pirmajā klasē. Atkal visu no jauna.

– Bet es gribētu, lai vecāki ir kopā ar mani klasē un mēs mācāmies kopā. Tad man būs vieglāk mācīties un visu saprast.

– Ja tev blakus mamma vai tētis, tad tev nav bail no grūta uzdevuma, viņi var tev palīdzēt. Bet, ja viņiem tad būs grūts, tad es viņiem palīdzēšu.

– Es ļoti mīlu savu mammu un gribētu, lai viņa arī mācās kopā ar mani.

– Ja vecāki būs kopā ar mani klasē, tad viņi redzēs, cik tas ir grūti mācīties, un vairs nejaudās, kāds ir mājas darbs.

Ko bērni var iemācīt saviem vecākiem? To, ko paši tagad jau zina.

- Es varu saviem vecākiem pastāstīt par Latviju, kur tā atrodas un kur mēs visi dzīvojam. Es jau daudz par Latviju zinu.
- Es parādīšu savus pierakstus matemātikā un iemācīšu, kā pareizi pierakstīt ciparus un kā skaitīt. Tas mammai noderēs veikalā vai kad mēs ejam man kaut ko pirkt.
- Vecākiem svarīgi iemācīt, cik pulkstenis. Viņiem ir jāzina, cikos iet uz darbu. Un nekad neko nenokavēt. Arī autobusa šoferim tas ir svarīgi.
- Un vēl varētu pamācīt pareizi rakstīt latviešu valodā, jo viņi vairs pat neraksta Ziemassvētku vecītim. Laikam būs aizmirsuši.

Vai vecāki var palīdzēt skolotājam? Vecākiem patīk nākt uz skolu un pirms stundām parunāties ar skolotāju. Vai reizēm aiziet kopā ar skolotāju un klasi kādā pasākumā.

- Kopā ar skolotāju viņi var palīdzēt lasīt, jo lasīt viņi vēl nav aizmirsuši. Un tad mēs kopā varam pildīt uzdevumus. Viņi lasa, un mēs pildām. Un skolotājs var vairāk izdarīt.
- Viņi var parunāt ar skolotāju, kad skolotāja grib. Un tad kopā izdomāt, ko mums mācīt.

– Mēs ar skolotāju gājām ekskursijā, un bija daži vecāki. Viņi palīdzēja skolotājam mūs saskaitīt.

– Vecāki prasa skolotājam, ja kaut kas nesanāk mājas darbā, un tad mēs kopā pildām. Tad skolotājam nav jātērē laiks ar mums, tikai ar vecākiem nedaudz vajag.

– Mums klasē reizēm gadās problēmas ar uzvedību, tad vecāki noteikti var palīdzēt. Bet ļoti reti. Mēs paši arī varam palīdzēt skolotājam, lai klasē ir labāka disciplīna.

– Es domāju, ja vecāki kopā ar mums mācīsies, tad mēs to redzēsīm un arī mācīsimies labi.

Vai skolotājs var vecākiem kaut ko iemācīt? Mūžu dzīvo, mūžu mācies.

– Skolotājs var lasīt vecākiem pasakas, lai viņi labāk tās zina. Un pēc tam mums var stāstīt.

– Var ieslēgt multenes, lai vecāki skatās un mācās. Jo mana mamma daudz ko nezina. Un tētis arī.

– Ir arī multfilmas, no kurām tu vari kaut ko iemācīties, piemēram, skaitīt vai par mūsu planētu uzzināt. Un arī angļu valodā var skatīties un mācīties valodu. Un vecākiem tas arī var noderēt.

– Var arī iemācīt dažādas spēles spēlēt, un tad mēs visi kopā varētu spēlēties. Ir arī mācību spēles, vārdus izdomāt vai galvā rēķināt. Tas nav viegli, bet man patīk. Manai mammai arī patīks.

– Domāju, ka skolotāja var palīdzēt mācīties arī manai bābiņai. Viņa nopirkusi kompjuķtera grāmatu, un tagad viņai vajag palīdzēt.

Vai mēs varam mācīties bez skolotāja? Kā tad īsti ir?

– Jā, varam! Mēs jau lieli. Sākmā bija ļoti grūti, bet tagad es varu mācīties pats, bez skolotājas. Man taķu ir grāmatas, un tur viss ir sarakstīts. Tikai es nezinu, ka ar mājas darbiem tad būs.

– Nē, nevaram! Skolotāja interesanti daudz ko pastāsta, un tas nemaz nav grāmatā. Kā mēs to uzzināsim, ja skolotājas nebūs? Un arī visi interesanti uzdevumi, ko skolotāja izdomā, mums arī vairs nebūs? Bez skolotājas nav interesanti mācīties.

– Ja ir kaut kas grūts, ko mācīties, tad ir vajadzīgs skolotājs. Skolotājs var palīdzēt. Vieglāko mēs paši varam iemācīties. Piemēram, kaut ko izkrāsot vai uzlīmēt.

– Skolotājs var mums pateikt, ko stundā darīt! Savādāk mēs nezināsim, ko mācīties un ko darīt!

– Ja klasē nebūs skolotājs, tad visi darīs, ko gribēs, un mēs nebūsīm kopā.

– Kad mēs kaut ko darām visi kopā, tad skolotājs var drusku iziet un kaut ko apēst, tad mēs varam būt bez skolotāja. Bet, ja vajag palīdzību, mēs viņu pasauksim, un viņš atnāks.

– Arī grāmatas skolotājs mums dod, un tad tālāk mēs varam lasīt vieni paši. Es jau pats varu lasīt bez skolotāja. Man patīk lasīt.

– Mums ļoti patīk risināt uzdevumus matemātikā, rēķināt galvā un tad saukt atbildi skolotājam. Bez skolotāja to nevar izdarīt. Un vispār tā vairs nebūs skola, ja stundas būs bez skolotāja. Skolotājs ir vajadzīgs mums un skolai, un arī vecākiem.

Skolotājs ir vajadzīgs visiem! Gan skolai, gan skolēniem, gan vecākiem! Un vecāki var mācīties kopā ar saviem bērniem! Mācīsimies visi!

Par iespēju satīkties un sarunāties ar bērniem pāteicamies Rēzeknes pamatskolas – attīstības centra kolēģiem: direktorei Ritai Zommerei un direktora vietniecei Ilonai Saulei, kā arī 1. un 2. klases skolēniem – Samantai, Andim, Janai, Maksimam, Dimam, Kristiānam, Artēmijam, Laimai, Aivim, Danielam, Elizabetei, Adrianam, Edvinam, Martai Laurai, Danielam, Robertam un Adrianam. ☺

**Ko domā jūsu klases bērni?
Kas viņiem ir svarīgi?**

**Aicinām pieteikt savu klasi sarunai
par aktuālām tēmām un mācīšanos!**

**Rakstiet mums: info@skola2030.lv
(ar norādi "Bērni runā")!**

Jauni programmu paraugi un mācību līdzekļi mācību resursu krātuvē

Skola2030 mācību resursu krātuve <https://mape.skola2030.lv/> arvien tiek papildināta ar jauniem mācību priekšmetu programmu paraugiem un mācību līdzekļiem pilnveidotā mācību satura un pieejas īstenošanai. Programmu paraugu atvēršana notiek tiešsaistes vebināros.

Līdz šim publicētie mācību priekšmetu programmu paraugi un vebināri:

Pirmsskolas mācību programma:
http://bit.ly/pirmsskola_pr

Mācību priekšmetu programmu paraugi pamatizglītībā:

- **Ģeogrāfija 7.-9. kl.:**
<https://mape.skola2030.lv/materials/152> un vebinārs: <https://youtu.be/WF3bzMhPvoU>
- **Fizika 7.-9. kl.:**
<https://mape.skola2030.lv/materials/153> un vebinārs: <https://youtu.be/baspl2jILic>
- **Bioloģija 7.-9. kl.:**
<https://mape.skola2030.lv/materials/151> un vebinārs: https://youtu.be/e_PNah5TgJk
- **Ķīmija 8.-9. kl.:**
<https://mape.skola2030.lv/materials/160> un vebinārs: https://youtu.be/I7_2SLGhtOA
- **Dabaszinības 1.-6. kl.:**
<https://mape.skola2030.lv/materials/154> un vebinārs: https://youtu.be/VUjUodK1f_0
- **Latvijas un pasaule vēsture 7.-9.kl.:**
<https://mape.skola2030.lv/materials/158> un vebinārs: <https://youtu.be/7KE73wnXyIY>
- **Literatūra 4.-9. kl.:**
<https://mape.skola2030.lv/materials/156> un vebinārs: https://youtu.be/8a9pF_O6XTc

• Svešvalodas:

Angļu (pirmā svešvaloda) 1.-9.kl.

<https://mape.skola2030.lv/materials/164>

Angļu (otrā svešvaloda) 4.-9.kl.

<https://mape.skola2030.lv/materials/165>

Franču (pirmā svešvaloda) 1.-9.kl.

<https://mape.skola2030.lv/materials/163>

Franču (otrā svešvaloda) 4.-9.kl.

<https://mape.skola2030.lv/materials/171>

Vācu valoda (pirmā svešvaloda) 1.-9.kl.

<https://mape.skola2030.lv/materials/187>

Vācu valoda (otrā svešvaloda) 4.-9.kl.

<https://mape.skola2030.lv/materials/184> un vebinārs: <https://youtu.be/jpmPdgg1yBI>

• Dizains un tehnoloģijas 1.-9.kl.:

<https://mape.skola2030.lv/materials/170> un vebinārs: <https://youtu.be/aeThqqESK9U>

• Matemātika 1.-9.kl.:

<https://mape.skola2030.lv/materials/172> un vebinārs: <https://youtu.be/s5dtfM-Ew10>

• Sociālo zinības 1.-9.kl.:

<https://mape.skola2030.lv/materials/179> un vebinārs: https://youtu.be/dgSx_tyxs_E

• Sports un veselība 1.-9.kl.:

<https://mape.skola2030.lv/materials/180> un vebinārs: <https://youtu.be/APkY-ZX64W8>

• Inženierzinības 7.kl.:

<https://mape.skola2030.lv/materials/182> un vebinārs: <https://youtu.be/XmlRtNxPbeo>

Pamatkursu programmu paraugi vispārējā vidējā izglītībā:

• Angļu kā pirmā un otrā svešvalodā

<https://mape.skola2030.lv/materials/234>

• Vācu kā pirmā un otrā svešvaloda

<https://mape.skola2030.lv/materials/233>

• Franču kā pirmā un otrā svešvaloda

<https://mape.skola2030.lv/materials/232> un vebinārs: <https://youtu.be/zyypZqcDa3I>

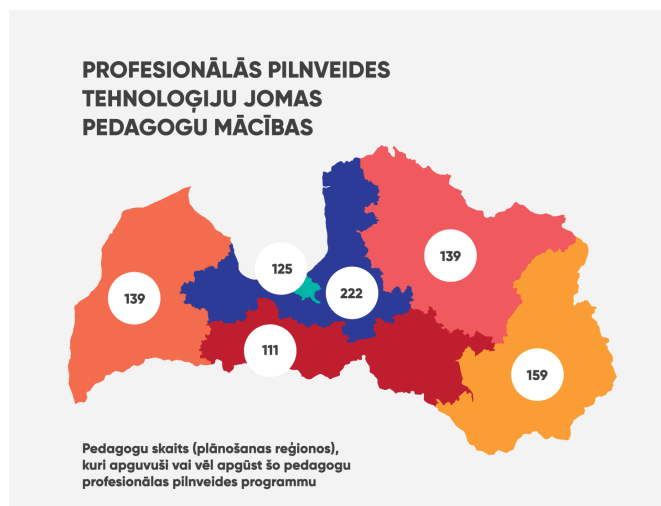
Vebināri par citiem pamatizglītības mācību priekšmetu programmu paraugiem un vidējās vispārējās izglītības programmu paraugiem notiks tuvākajā laikā. Sekojiet informācijai Facebook un mūsu mājaslapā www.skola2030.lv. Lai būtu informēti par jaunākajiem video, aicinām pierakstīties Skola2030 YouTube kanāla sekotājiem <https://www.youtube.com/skola2030>.

Gaidāms seminārs pašvaldību izglītības nodaļu / pārvalžu vadītājiem

Šā gada 24. martā Rīgā pašvaldību izglītības nodaļu / pārvalžu vadītājus un izglītības speciālistus aicinām uz informatīvu semināru, lai palīdzētu pašvaldībām un skolām sagatavoties veiksmīgi uzsākt jauno mācību gadu un īstenot pilnveidoto mācību saturu. Plānots turpināt sarunas par vidusskolas modeli un izglītības programmu piedāvājuma izstrādi dažāda lieluma skolās, apskatīt jautājumus, kas saistīti ar mācību darba organizāciju pirmsskolās un skolās, tostarp par digitālās infrastruktūras jautājumiem.

Turpinās mācības tehnoloģiju jomas skolotājiem

Aicinām pieteikties profesionālās kompetences pilnveides mācībām "Pedagogu profesionālās kompetences pilnveide tehnoloģiju mācību jomas pedagogiem". Šā gada martā mācības sāks jaunas grupas Rīgā, Daugavpilī, Jēkabpilī, Kuldīgā un Cēsīs. Vasarā plānotas mācības grupām Rīgā, Daugavpilī un Rēzeknē. Vairāk informācijas par konkrētiem mācību datumiem Latvijas pilsētās atradīsiet http://bit.ly/talakizglitiba_tehnologijas.

Mācību mērķis ir sagatavot tehnoloģiju mācību jomas skolotājus pilnveidotā mācību satura un pieejas īstenošanai. Uz mācībām tiek gaidīti skolotāji, kuri pašlaik pamatzglītības posmā (4.–9. kl.) māca mājturību un tehnoloģijas vai datoriku / informātiku un nav bijuši iesaistīti pilnveidotā mācību satura un pieejas aprobācijā.

Profesionālo un arodizglītības iestāžu vadības komandu seminārs

Modelē vidējās izglītības satura īstenošanu profesionālajās un arodizglītības iestādēs

Šā gada 20. februārī Skola2030 seminārā profesionālo un arodizglītības iestāžu vadības komandas iepazinās ar vidējās profesionālās izglītības standarta projektu un vispārējās vidējās izglītības satura iekļaušanas iespējām profesionālās izglītības programmās. Semināra dalībniekiem bija iespēja kopīgi modelēt profesionālās izglītības programmas plānošanas principu īstenošanu savā izglītības iestādē, kā arī gūt ierosmi pārmaiņām mācību darba organizācijā un formulēt jautājumus tālākai izpētei un plānošanai. Šis seminārs ir solis vienotas izglītības pieredzes piedāvājuma virzienā, plānveidīgi integrējot profesionālā un vispārējā mācību satura īstenošanu.

Turpinās vidējās izglītības mācību satura ieviešanas semināri skolu vadības komandām

Ir sācies otrais Skola2030 semināru cikls vidusskolu vadību komandām, lai atbalstītu skolas pilnveidotā satura plānošanas principu īstenošanai un skolas piedāvājuma detalizētai plānošanai, ņemot vērā skolēnu vajadzības, intereses, vecāku viedokli un skolas iespējas. Semināros ir iespēja vairāk uzzināt par izglītības satura plānošanas principiem vispārējās vidējās izglītības pakāpē, tostarp mācību satura apguves līmeņu prasībām un mācību priekšmetu kursu sasniedzamajiem rezultātiem. Mazākās grupās kopā ar kolēģiem būs iespēja pārrunāt jau izveidotos vidusskolas programmu piedāvājumus un modelēt papildu iespējas savā skolā. Uzaicinājumi uz semināriem tiek izsūtīti katrai skolai individuāli. Skolu vadības komandas uz semināra pirmo ciklu pulcējās jau pērnā gada rudenī.

Gaidāmi semināri pašvaldību mācību jomu koordinatoriem

Aprīlī gaidāmi visu mācību jomu koordinatoru semināri, kuros plānots apskatīt skolotājiem aktuālās tēmas saistībā ar pilnveidotā mācību satura pieejas ieviešanu skolās. Semināra dalībnieki veiks praktiskus uzdevumus, tostarp izmantojot jaunās mācību priekšmetu programmas, pārrunās aktuālos jautājumus, kā arī dalīsies ar labās prakses piemēriem.

Turpinās mācību satura un pieejas aprobācija skolās

Skola2030 turpina sadarboties ar pilotskolām pilnveidotā mācību satura, mācību līdzekļu un padziļināto kursu programmu vidējās izglītības pakāpē aprobēšanā. Šajā mācību gadā skolas tiek rosinātas iepazīt un dalīties ar labās prakses piemēriem, kas var iedvesmot un nodrēt kolēģiem. Pieredzes apmaiņas nolūkos skolotāji vēro

kolēģu vadītās stundas un mācību procesu klasēs pamatizglītības posmā. Pēc stundu vērošanas skolotāji pārrunā un apmainās vērojumiem par mācību pieejas akcentiem.

Skola2030 pavasara konference "Skola katram bērnam"

Skola2030 sestā konference "Skola katram bērnam" notiks šā gada **16. aprīlī Ogrē**. Tās centrā ir jautājums par to, kā skolā ikdienā izvirzīt augstus mērķus un sniegt atbalstu katram bērnam un jauniešiem, izprotot katra mācīšanās vajadzības. Pieteikšanās tiks izsludināta marta beigās. ☺

Sekoiet informācijai www.skola2030.lv

un Skola2030 Facebook lapā

<https://www.facebook.com/Skola2030/>.

Piesakieties jaunumiem un ziņu izdevuma saņemšanai e-pastā:

<http://skola2030.lv/piesakies-jaunumiem>

Skola2030 – atbalsts mācību pieejas maiņai

Valsts izglītības satura centra (VISC) īstenotā projekta “Kompetenču pieeja mācību saturā” mērķis ir izstrādāt, aprobēt, pēctecīgi ieviest Latvijā tādu vispārējās izglītības saturu un pieeju mācīšanai vecumā no 1,5 gada līdz 12. klasei, kā rezultātā skolēni gūtu dzīvei 21. gadsimtā nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmes.

DOMĀT. DARĪT. ZINĀT.

www.skola2030.lv

©Valsts izglītības satura centrs | Projekts Nr. 8.3.1.1/16/I/002 Kompetenču pieeja mācību saturā

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē